

Kenttäjohtajien haasteet päivittäistoiminnan johtamisessa Pohjanmaan poliisilaitoksen Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana

Jussi Lempiäinen

3/2024

TIIVISTELMÄ

Jussi Lempiäinen: Kenttäjohtajien haasteet päivittäistoiminnan johtamisessa Pohjanmaan poliisilaitoksen Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana

Opinnäytetyön muoto: tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jari Saari & Mika Kyrönviita

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö käsittelee Pohjanmaan poliisilaitoksen vuonna 2021–2022 toteuttamaa kenttäjohtoalue-uudistusta kenttäjohtajien näkökulmasta sekä erityisesti päivittäistoiminnan johtamisen haasteita kokeilun aikana. Kenttäjohtoaluekokeilussa Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtoalueet yhdistettiin yhdeksi Länsi1 -kenttäjohtoalueeksi.

Tutkimus on toteutettu kyselytutkimuksena, joka kohdennettiin Pohjanmaan poliisilaitoksen Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajille. Tutkimuksessa kenttäjohtaminen jaettiin useaan eri osa-alueeseen, joita havainnoitiin erilaisten väittämien avulla. Vastaajat saivat ilmaista oman mielipiteensä erilaisiin väittämiin 5-portaisella asteikolla. Vastauksien keskiarvoja vertailtiin muihin aiheeseen liittyviin tutkimuksiin ja vertailua suoritettiin myös Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan vastaajien välillä.

Tutkimuksessa ilmeni, että pääasialliset kenttäjohtamisen haasteet kokeilun aikana linkittyivät vahvasti mm. paikallis- ja henkilöstötuntemisen heikkouteen, mikä aiheutti osaltaan haasteita kenttäjohtajan toiminnassa esimerkiksi tilannejohtaja määrätessä tai tilannekuvan ylläpidon osalta. Vastauksien vertailussa havaittiin, että erityisesti Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastausten keskiarvo oli muuttunut myönteisempään suuntaan kenttäjohtoaluekokeilua ajatellen. Myös kenttäjohtajien vastauksissa havaittiin väitteestä riippuen suurtakin hajontaa.

Sivumäärä: 35

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 3/2024

Avainsanat: kvantitatiivinen tutkimus, kenttäjohtaminen, kenttäjohtaja, kenttäjohtoalue, Pohjanmaan poliisilaitos, poliisi, tilannejohtaja, tilannekuva, työturvallisuus, poliisin operatiivinen kenttätoiminta

ABSTRACT

Jussi Lempiäinen: Challenges faced by Police field commanders in managing daily operations during the Länsi1 field management area trial of the Pohjanmaa Police Department.

Type of thesis: *Research-based thesis*

Publicity: Public

Supervisor: Jari Saari & Mika Kyrönviita

Degree: Bachelor of police services

This thesis examines the field leadership area reform implemented by the Pohjanmaa Police Department in 2021-2022 from the perspective of field commanders, focusing specifically on the challenges of daily operations management during the experiment. In the field leadership area trial, the Rannikko-Pohjanmaa and Keski-Pohjanmaa field leadership areas were merged into one Länsi1-field leadership area.

The research was conducted as a survey targeted at field commanders in the Rannikko-Pohjanmaa and Keski-Pohjanmaa regions of the Pohjanmaa Police Department. The study divided field leadership into several different areas, which were observed through various statements. Respondents expressed their opinions on various statements using a 5-point scale. The average of the responses were compared, and comparisons were made between respondents from Rannikko-Pohjanmaa and Keski-Pohjanmaa.

The study revealed that the main challenges in field leadership during the experiment were strongly linked to weaknesses in local and personnel knowledge. This, in turn, caused challenges in the field commander's actions, such as when assigning situation commanders or maintaining the situational awareness. The results of the study were also compared to a previous study on the same topic. In the comparison, it was noted that especially the average responses of Keski-Pohjanmaa field commanders had become more positive in the context of the field leadership area trial. There was also sometimes a big dispersion between field commanders' answers.

Pages: 35

Month and year of review: 3/2024

Keywords: quantitative research, field leadership, field commander, field leadership area, Pohjanmaa Police Department, police, situational awareness, occupational safety, Police operational field operations

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tavoite ja aihe.....	2
1.2 Tutkimuskysymyksistä	2
2 TEORIAOSUUS	3
2.1 Kenttäjohtoalueiden yhdistäminen	3
2.2 ARO, Ari : Kenttäjohtoalueiden yhdistämisen perusteet ja sillä saavutettu hyöty (11/2020, POLAMK YAMK).....	3
2.3 Kero Jukka : Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoalue- kokeilu 2021-2022, 11/2022 YAMK POLAMK	4
2.4 Tilannekuva ja tilannetietoisuus	4
2.5 Työturvallisuus	5
2.6 Valvonta- ja hälytystoiminnan käsitteitä	6
2.6.1 Yleisjohtaja	6
2.6.2 Kenttäjohtaja	7
2.6.3 Partiojohtaja	8
2.6.4 Tilannejohtaja	8
3 POHJANMAAN POLIISILAITOS ja toimintaympäristö	8
3.1 Poliisilaitoksen esittely	8
3.2 LÄNSI1 -Kenttäjohtoalue.....	10
3.3 Hälytystehtävistä	12
4 TUTKIMUS- JA ANALYYSIMENETELMÄT	13
4.1 Kvantitatiiviset menetelmät	13
4.2 Kyselyn toteuttaminen ja aineiston analysointi	14
4.3 Tutkimuksen eettisyys	15
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	16
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	22
6.1 Työturvallisuus	22
6.2 Tilannekuva	23
6.3 Radioliikenne	25
6.4 Tilannejohtaminen	26
6.5 Päivittäistoiminnan resurssit.....	27
6.6 Länsi1 -kenttäjohtoalue	28
6.7 Yhteenveto	29
6.8 Jatkotutkimusaiheista	30
LÄHTEET	32
LIITE 1.....	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe alkoi muodostua varhain Poliisiammattikorkeakoulun opintoihin lukeutuvan työharjoitteluni aikana toimiessani nuoremman konstaapelin virassa Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella Vaasan pääpoliisiasemalla. Muistan käyneeni keskustelua kollegoideni kanssa opinnäytetöiden aiheista, ja keskustelu ajautui Pohjanmaan poliisilaitoksen Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeiluun. Aihe tuntui minusta mielenkiintoiselta ja ajankohtaiselta. Siitä oli myös suhteellisen paljon käyty niin kutsuttuja kahvipöytäkeskusteluja. Kenttäryhmäni johtajan avulla aihe alkoi suuntautua kenttäjohtoalueiden yhdistämisen vaikutuksiin kenttäjohtajien näkökulmasta. Ja näin minulla oli edessäni mielenkiintoinen projekti jokseenkin vieraan aiheen ympärillä.

Pohjanmaan poliisilaitos jakautuu kolmeen kenttäjohtoalueeseen: Etelä-Pohjanmaan, Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtoalueisiin. Jokaisella kenttäjohtoalueella toimii oma kenttäjohtaja, joka vastaa oman alueensa operatiivisen toiminnan johtamisesta ja tilannekuvan ylläpidosta yhdessä yleisjohtajan kanssa.

Poliisilaitos aloitti syksyllä 2021 kokeilun, jonka ajaksi Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtoalueet yhdistettiin. Kokeilun tavoitteena oli selvittää, millaisia hyötyjä kenttäjohtoalueiden yhdistämisellä voidaan saavuttaa. Kokeilulla pyrittiin havainnoimaan erityisesti vaikutuksia kenttäjohtamiseen. Kokeilun aikana mitattiin muun muassa kenttäjohtajien subjektiivisia kokemuksia tilannekuvan hallinnan ja työvuoron kuormittavuuden osalta. Tuloksia verrattiin Etelä-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastauksiin vastaavana ajanjaksona. Aiheesta kerrotaan lisää opinnäytetyön myöhemmässä vaiheessa. Kenttäjohtoaluekokeilu suoritettiin kahdessa eri osassa ja sen ensimmäinen vaihe sijoittui aikavälille 29.11.2021-13.03.2022. Toinen vaihe toteutettiin 13.03.2022-10.10.2022

Pohjanmaan poliisilaitoksella on suunnitelmissa siirtyä kahden kenttäjohtoalueen malliin, jossa Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtoalueet muodostavat toisen alueen ja Etelä-Pohjanmaa toisen. Kenttäjohtoaluekokeilun yhteydessä siihen osallistuneet henkilöt toivat esille havaintoja ja ongelmia, joista osa liittyi vahvasti kenttäjohtamiseen. Koen, että kenttäjohtoaluemuutoksen aiheuttamia vaikutuksia kenttäjohtamiseen on syytä tutkia yksityiskohtaisemmin. Pysin opinnäytetyössäni tuomaan esille Pohjanmaan poliisilaitoksen Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien mielipiteitä ja havaintoja kenttäjohtamisen ja sen kehittämisen osalta ja tätä kautta tarjoamaan poliisilaitokselle työkaluja operatiivisen kenttätoiminnan kehittämiseksi. Tämän lisäksi opinnäytetyöprosessi on itselleni mahdollisuus tutustua kenttäjohtamiseen ja sen ilmiöihin ajankohtaisen muutosprosessin vaikutuksen alla.

Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtajille tein Webropol-ohjelmalla kyselyn, jonka avulla pyrin hahmottamaan kenttäjohtajien subjektiivisia kokemuksia kenttäjohtoaluekokeilun aikana havaituista

ongelmakohdista päivittäistoiminnan johtamisessa. Kenttäjohtoaluekokeilu koski ainoastaan Pohjanmaan poliisilaitoksen Keski- sekä Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajia.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja aihe

Tutkimuksen tavoitteena on syventyä Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoaluekokeilun aikana havaittuihin ongelmiin päivittäistoiminnan johtamisessa. Osa kyselytutkimuksen väitteistä kohdistui myös havaittujen ongelmien ratkaisuun. Päivittäistoiminnan johtamiseen voidaan katsoa lukeutuvan poliisin kenttäjohtajan näkökulmasta mm. tilannekuvan ylläpito, resurssien tarkoituksenmukainen sijoittaminen, tilannejohtajien määrääminen tai esimerkiksi työturvallisuuskysymykset.

Tutkimuksen on tarkoitus syventyä myös Jukka Keron opinnäytetyössään (11/2022) havaitsemiin ongelmakohtiin ja tuoda esille kenttäjohtajien omia näkemyksiä päivittäistoiminnan johtamisen haasteista. Tutkimus olisi mielenkiintoista kohdistaa myös miehistötasoiseen valvonta- ja hälytystoimintasektorin henkilöstöön, jotka ovat vahvasti tekemisissä muutoksen aiheuttamien ilmiöiden kanssa, mutta tässä tutkimuksessa aineistoa kerätään vain kenttäjohtajina toimivilta henkilöiltä ja tutkimus rajataan päivittäistoiminnan johtamiseen kenttäjohtajien näkökulmasta. Tutkimuksen avulla pyritään myös hahmottamaan erilaisia kenttäjohtamiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka voisivat parantaa havaittuja ongelmia.

Tutkimuksessa on myös mielenkiintoista havainnoida mahdollisia kenttäjohtajien mielipiteiden eroja verrattuna Keron tutkimukseen. Keron tutkimuksessa kyselyitä suoritettiin välittömästi kenttäjohtoaluekokeilun yhteydessä. Tätä tutkimusta tehdessä kenttäjohtajat ovat taas palanneet normaaliin malliin, joten on mielenkiintoista tutkia, onko tämä aiheuttanut mielipiteiden muuttumista.

Tutkimuksessa ei ole tarkoitus syventyä Keron (11/2022) opinnäytetyön tavoin poliisilaitoksen budjetti- ja resurssikysymyksiin tarkemmin. Tutkimuksen tarkkarajaisuudella pyrin keskittymään mahdollisimman yksityiskohtaisesti tutkittavaan aiheeseen ja välttämään aiheen rönsyilyn tai liiallisen laajenemisen ammattikorkeakoulutasoiseksi opinnäytetyöksi.

Jukka Keron tutkimuksessa (2022, 26–31) päivittäistoiminnan johtamisen haasteiksi ilmeni mm. erot kenttäjohtajien toimintatapojen välillä, kenttäjohtopartion C-valmiuden haitat työvuoron resurssiin, kenttäjohtajan heikko paikallistuntemus tietyissä tapauksissa ja esimerkiksi työturvallisuuden kysymykset.

1.2 Tutkimuskysymyksistä

Tutkimuksessani pyrin pureutumaan tarkasti mietittyjen kysymysten avulla päivittäistoiminnan johtamisen eri osa-alueille laajasti. Tarkoituksena oli jakaa päivittäistoiminnan johtaminen ikään kuin osiin, joita lähdetään tutkimaan. Isossa kuvassa tutkimuskysymyksenä toimi otsikon mukaisesti perehtyä kenttäjohtajien haasteisiin päivittäistoiminnan johtamisessa Pohjanmaan poliisilaitoksen

Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana. Myös toiminnan kehittäminen liittyy vahvasti tutkimukseen: miten havaittua ongelmaa voidaan lähteä ratkaisemaan?

2 TEORIAOSUUS

2.1 Kenttäjohtoalueiden yhdistäminen

Kenttäjohtoalueiden yhdistämistä on tutkittu muutamissa eri opinnäytetyöissä ja tutkimuksissa. Aihe on äärimmäisen ajankohtainen poliisin niukkojen resurssien ja resurssien mahdollisimman tehokkaan käyttämisen osalta. Tutkimuksen tekemiseen ja aiheen tutkimiseen ylipäätään liittyy vahvasti tietojohdaminen, jota on mielestäni enenevässä määrin käytetty hyödyksi poliisitoiminnan suunnittelussa. Yhtä lailla kenttäjohtajan näkökulmasta tilannekuvaan ja sen ylläpitoon voidaan katsoa liittyvän merkittävästi tietojohdamisen näkökulma (Aro 2020, 12).

Kenttäjohtoalueiden yhdistämisestä on tehty ainakin yksi laajempi opinnäytetyö, jossa on tutkittu laajemmin usean eri poliisilaitoksen kenttäjohtoalueiden yhdistymistä. Sen lisäksi tarjolla on yksittäisiä poliisilaitoksia koskevia tutkimuksia. Ongelmana julkisia lähteitä käyttäessä on materiaalin salaus. Osa poliisitoimintaa koskevasta materiaalista on salattua ja varsinaiset opinnäytetyöt löytyvät kokonaisina Poliisiammattikorkeakoulun arkistoista. Tässä opinnäytetyössä on tarkoituksena käyttää mahdollisimman laajasti julkista materiaalia.

2.2 Aro, Ari: Kenttäjohtoalueiden yhdistämisen perusteet ja sillä saavutettu hyöty (11/2020, POLAMK YAMK)

Ari Aro tutki opinnäytetyössään Suomen poliisilaitosten kenttäjohtoalueiden yhdistämiseen liittyviä seikkoja ja yhdistämisellä saavutettuja hyötyjä. Tutkimuksessa on selvitetty eri laitosten kenttäjohtoalueiden yhdistämisen taustalla olevia perusteluita, alueiden yhdistämisen eri toteutustapoja sekä yhdistämisellä saavutettuja lopputuloksia. Opinnäytetyössä on otettu myös huomioon muutosjohtamisen näkökulma ja tietojohdaisuus muutoksen toteuttamisessa.

Opinnäytetyö tuo vahvasti esille sitä todellisuutta, mitä poliisi kokee jatkuvan resurssipulan ja sille laissa määrättyjen tehtävien hoitamisen välillä. Kenttäjohtoalueiden yhdistämisen taustalla näyttäisikin usein olevan ainakin osittain resursseihin liittyvät kysymykset. Tämä johtaa usein tilanteisiin, jossa huomionarvoista on etenkin kenttäjohtajien jaksaminen kasvavan työtaakan alla. Toisaalta Aron kenttäjohtajille toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan enemmistö vastaajista koki kenttäjohtoalueiden yhdistämisen olevan hyvä ratkaisu.

Eräs merkittävä miinuspuoli kenttäjohtoalueiden yhdistämisessä on Aron tutkimuksen mukaan henkilöstön laajuus, jolloin kenttäjohtaja ei välttämättä tunne laisinkaan alaisiaan. Kenttäjohtajan tilannekuvaan ja tilanteiden johtamiseen voisi katsoa oleellisesti liittyvän partioiden ja heidän taitojensa

edes välttävä tunteminen tai tiedostaminen. Tämä on ollut myös aihe, josta olen itsekin kuullut Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoaluekokeilusta puhuttaessa.

Aro tuo työssään esille vahvasti muutosjohtamisen merkityksen ja siihen liittyviä keinoja. Yhtenä esimerkkinä mainitsen henkilöstön kuulemisen ja heidän mahdollisuutensa vaikuttaa. Tämä on toteutettu Pohjanmaan laitoksen osalta juuri kokeiluna, josta on kerätty asian parissa työskenteleviltä kokemuksia.

Koen, että Aron opinnäytetyön avulla pystyin hahmottamaan isommassa kuvassa kenttäjohtoalueiden yhdistämiseen liittyviä ilmiöitä, koska opinnäytetyössä käydään laajasti läpi eri poliisilaitosten kokemuksia ja johtopäätöksiä kenttäjohtoalueiden yhdistämiseen liittyen. Opinnäytetyöhön perehtyminen toi myös itselleni tutkimuksen toteuttajana ymmärrystä poliisin kenttäjohtajärjestelmästä sekä isommassa kuvassa poliisin operatiivisen toiminnan ja johtamisjärjestelmien kehittämisestä.

2.3 Kero Jukka: Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoalue- kokeilu 2021-2022 (11/2022, YAMK POLAMK)

Jukka Keron opinnäytetyö on Pohjanmaan poliisilaitoksen tilaustyö, jonka tarkoituksena oli selvittää, voidaanko laitoksen alueen kahden kenttäjohtoalueen yhdistämisellä saavuttaa konkreettisia hyötyjä. Tätä varten poliisilaitoksen kaksi kenttäjohtoaluetta, Keski-Pohjanmaan ja Rannikko-Pohjanmaan alueet, yhdistettiin kaksi kertaa kokeilun omaisesti ennalta määräytyksi ajaksi. Kokeilujaksosta kerättiin tietoa toiminnallisten lukujen, kenttäjohtajien kokemusten sekä yleisesti miehistön ja alipäällystön huomioiden kautta. Opinnäytetyössä on kiinnitetty huomiota teorian osalta myös muutosjohtamiseen ja -vastarintaan.

Keron opinnäytetyö käsitteli laajasti kenttäjohtoaluekokeilua käytännön operatiivisesta toiminnasta lähtien aina budjettikysymyksiin asti. Opinnäytetyössä on mietitty myös mm. ryhmänjohtajien ja kenttäjohtajien tehtävän eriyttämistä.

Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoalueista on vaikeaa löytää tutkimusaineistoa. Kenttäjohtoaluekokeilu on toisaalta myös erittäin tuore ja ajankohtainen. Keron opinnäytetyö toimii vahvasti pohjana omalleni. Opinnäytetyöprosessin aikana kävin keskustelua Jukka Keron kanssa tutkittavasta aiheesta, mikä helpotti etenkin yksityiskohtien sisäistämisessä valtavasti. Keron opinnäytetyössä oli havaittavissa jo tiettyjä kenttäjohtoon liittyviä haasteita ja ilmiöitä, joihin tällä opinnäytetyöllä on tarkoitus pureutua syvemmin ja saada niistä esiin kenttäjohtajien yleinen kanta ongelmaan liittyen.

2.4 Tilannekuva ja tilannetietoisuus

Tilannekuvan voidaan katsoa tarkoittavan analysoidusta tiedoista saatua käsitystä, joka kuvaa sen hetkistä käsitystä tapahtumista. Tätä täydennetään johtopäätöksillä ja arvioinneilla. Oikeanlainen

tilannekuva mahdollistaa oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen päätöksenteon. (Jari Hakalan koulutusmateriaali, TUVE-Moodle, viitattu teoksessa Aro 2020, 27.)

Aro mainitseekin opinnäytetyössään kenttäjohtajien tilannekuvan ylläpidon olevan eräänlaista tietojohdoisuutta. Tähän voidaan katsoa oleellisesti kuuluvan muun muassa kenttäjohtajan tieto omien partioiden sijainnista, niiden tehtävistä sekä mahdollisista tulevista tehtävistä. Kenttäjohtajan on myös oltava tietoinen mahdollisista päivittäistoiminnasta poikkeavista tapahtumista. Tämä kaikki liittyy vahvasti yleisjohtajan ja kenttäjohtajan operatiiviseen johtamiseen. (Aro, 2020, 12 & 22.)

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen strategiassa *tilannekuva* on määritelty päättäjien, heitä avustavien henkilöiden ymmärrykseksi tapahtuneista asioista, niihin vaikuttaneista olosuhteista, eri osapuolien tavoitteista ja tapahtumien mahdollisista kehitysvaihtoehdoista, joita hyödynnetään päätösten tekemiseksi tietyistä asiasta tai asiakokonaisuudesta. Tilannekuvan voidaan ikään kuin katsoa tarkoittavan kokonaiskäsitystä siitä, mitä on tapahtunut, on tapahtumassa tai voi tapahtua. (YETTS 2003, viitattu teoksessa Kuusisto 2005, 6-8). Tilannekuva on vahvasti riippuvainen organisaatiosta, jossa sitä muodostetaan (Kuusisto 2005, 65).

Tilannetietoisuus voidaan katsoa olevan jalostuneempi ”tuote” tilannekuvasta. Vaikka me kaikki saamme saman informaation, niin jokaiselle meistä muodostuu hieman erilainen kuva omien aikaisempien mielikuvien, kokemusten ja mielenkiinnon perusteella. Tässä siis työuran tuoma kokemus monesti auttaa, koska tilannekuvan informaatiota verrataan aikaisempien samankaltaisten tapaus-

ten kautta” (Jari Hakalan koulutusmateriaali, TUVE-Moodle, lainattu teoksessa Aro 2020, 28.) Usein puhekielessä tilannekuvan sisälle saatetaan sisällyttää tilannetietoisuuden käsite. Eri lähteitä tutkiessa näiden määritelmät menivät suhteellisen paljon toistensa päälle.

2.5 Työturvallisuus

Työturvallisuuslain (738/2002) 1 § mukaan:

Tämän lain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden, jäljempänä terveys, haittoja.

Edellä mainitun lain 8 § 1 mom. mukaan:

Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työnantajan on erityisesti otettava huomioon, että

työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi.

Poliisin työnkuva, etenkin valvonta- ja hälytyssektorilla, altistaa työntekijän jatkuvan työturvallisuuden heikkenemisen uhan alle. Tämän voidaan katsoa olevan osa työnkuvaa ja työntekijät ovat koulutettuja siihen. Poliisin lakiin kirjatusta tehtävistä säädetään Poliisilain (872/2011)1 luvun 1 §. Nämä aiheuttavat sen, että poliisin on turvallisuusviranomaisena ajoittain toimittava mahdollisesti erittäin vaarallisessa työympäristössä.

Poliisissa työturvallisuuteen vaikuttaa merkittävästi käytettävissä oleva, ajantasainen ja toimintakuntoinen suojaruustus ja välineistö, oikeat opitut toimintatavat sekä ammattitaito. Työturvallisuuslaki määrää selvästi sen, että työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijälle tarvittavat suojavälineet. Työntekijöiden vastuulle jää niiden oikeanlainen käyttäminen.

Poliisin tehtävillä työturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä suuri vastuu on työntekijällä itsellään ja erityisesti partionjohtajalla. Kenttäjohtajalla on kuitenkin itsellään vastuu alaisensa työturvallisuudesta. Tähän työturvallisuuden näkökulmaan liittyy vahvasti edellä käsitelty tilannekuva ja sen ylläpito. Tässä tutkimuksessa pyrin osaltaan selvittämään, miten kenttäjohtajat kokevat kenttäjohtoalueiden yhdistämisen vaikuttavan työturvallisuuteen. Aihetta sivuttiin Keron (2022) opinnäytetyössä kenttäjohtajien kommentteissa, mutta osio on julkisessa versiossa salattu, enkä näin ollen referoi sitä tarkemmin.

Työturvallisuuden näkökulmasta kenttäjohtajan on hyvä tuntee alaisensa. Näin päivittäistoimintaa johtaessaan hänen on helpompi osoittaa partioille tehtäviä, määrätä tukipartioita tukemaan toimintaa tai osoittaa tilannejohtaja monipartiotilanteeseen. Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoaluekokeilu aiheutti käymieni keskusteluiden perusteella tilanteen, jossa kenttäjohtaja ei tuntenut käytännössä lainkaan alaisiaan, eikä tiennyt partion vahvuuksia ja heikkouksia. Tämän voisi olettaa vaikuttavan negatiivisesti partioiden työturvallisuuteen. Nykyisellä mallilla Rannikko-Pohjanmaalla tai Keski-Pohjanmaalla toimiva kenttäjohtajana on usein toiminut työvuorossa olevan ryhmän oma ryhmänjohtaja. Oikeanlaisilla toimilla ja mahdollisilla muutoksilla näkisin olevan tämän ongelmakohdan olevan suhteellisen helposti hoidettavissa. Tärkeintä mielestäni on se, että ilmiö tunnistetaan ja tiedostetaan.

2.6 Valvonta- ja hälytystoiminnan käsitteitä

2.6.1 Yleisjohtaja

Valtioneuvoston asetuksessa (19.12.2013/1080) 4§ yleisjohtajan osalta lukee seuraavaa:

Paikallispoliisin tilanne- tai johtokeskuksessa on päällystään kuuluva yleisjohtaja, joka vastaa operatiivisen kenttätoiminnan johtamisesta. Johtokeskuksen yleisjohtajan toimialue voi koostua useamman poliisilaitoksen alueesta.

Yleisjohtaja on toimialueella työvuorossa olevien operatiivisessa kenttätoiminnassa työskentelevien esimies. Kiireellisen poliisitehtävän hoitamiseksi yleisjohtaja voi antaa koko toimialueensa poliisin henkilöstöä koskevia käskyjä.

Yksittäisen poliisille kuuluvan tehtävän yleisjohtaja on tehtävää suorittavan henkilöstön esimies.

Pohjanmaan poliisilaitoksen tilannejohtokeskuksessa on yleisjohtaja paikalla arkisin klo 07 – 19. Arkisin yövuoroissa yleisjohtaja toimii Helsingistä käsin ja viikonloppuisin yleisjohtaja on tilannekeskuksessa ympäri vuorokauden sunnuntaihin klo 18 saakka. Yleisjohtajan tehtävässä toimiminen edellyttää voimassa olevaa yleis- ja kenttäjohtajalisenssiä. Lisenssikoulutuksesta kokonaisuudessaan vastaa Poliisiammattikorkeakoulu. Muutaman vuoden välein lisenssi on uusittava. Yleisjohtaja on pidättämiseen oikeutettu virkamies ja useimmiten tämän virkanimike on joko (rikos)ylikomisario tai (rikos)komisario. Päätoimisia yleisjohtajia työskentelee tilannekeskuksissa. Tämän lisäksi joidenkin muissa päällystötehtävissä toimivien henkilöiden lisätehtäviin saattaa kuulua yleisjohtotehtävissä toimiminen tarvittaessa. (Kero, 2022, 32.)

Päivittäistoiminnan osalta yleisjohtajan toimenkuvaan kuuluu yleisen vastuualueensa kenttätoiminnan kokonaistilanteesta, linjauksista, sekä operatiivisen kenttätoiminnan johtamisesta kokonaisuudessaan. Hänen tukenaan tilannekeskuksessa työskentelee vuorokauden ajasta riippuen erinäinen määrä tilannekeskuspäivystäjiä. Lisäksi yleisjohtajan tehtäviin kuuluu esimerkiksi virka-avuiasta päättäminen tai erilaisten Pakkokeinolakiin perustuvien pakkokeinojen käyttö. Tällaisia toimia ovat mm. henkilöön kohdistuvat toimenpiteet kuten rikosperusteisesta kiinniotosta päättäminen, omaisuuden liittyvien pakkokeinojen, esimerkiksi takavarikoitavaan omaisuuteen liittyvien päätösten tekeminen sekä koti- tai paikanetsinnästä päättäminen. Yleisjohtaja vastaa myös omalta osaltaan siitä, että päivittäisessä poliisitoiminnassa huomioidaan poliisilaitoksen tulostavoitteet. (Kero, 2022, 32.)

2.6.2 Kenttäjohtaja

Valtioneuvoston asetuksessa (19.12.2013/1080) 5 § kenttäjohtajan osalta säädetään seuraavaa:

Paikallispoliisin kenttäjohtaja vastaa toimialueensa kenttätoiminnan operatiivisesta johtamisesta yleisjohtajan alaisuudessa.

Kenttäjohtaja on, päällystää lukuun ottamatta, toimialueella työvuorossa olevien operatiivisessa kenttätoiminnassa työskentelevien esimies. Kenttäjohtajalla on työnjohtovastuu toimialueensa poliisille kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Suomen poliisissa kenttäjohtaja on alipäällystötasoinen virka. Käytännön tasolla kenttäjohtopartiona toimii siis lähtökohtaisesti yksi alueen poliisipartioista.

2.6.3 Partionjohtaja

Partionjohtaja toimii yhden yksittäisen poliisipartion johtajana. Partionjohtaja vastaa yleisesti partion toiminnasta. Partionjohtajaksi valitaan toinen partion jäsenistä. Partionjohtajuus kestää lähtökohtaisesti yhden työvuoron kerrallaan. (Kuukka, 2021, 12)

2.6.4 Tilannejohtaja

Valtioneuvoston asetuksessa (19.12.2013/1080) 6 § 2. momentissa tilannejohtajan osalta säädetään seuraavaa:

Yksittäisen poliisille kuuluvan tehtävän suoritusvastuu on tilannejohtajalla. Tilannejohtaja on johtamaansa tehtävää suorittavan henkilöstön esimies.

Tilannejohtaja on siis yhtä yksittäistä tehtävää ja sen suorittamista varten valittu johtaja. Tilannejohtaja valitaan yleensä poliisitehtävillä, joihin liittyy mukaan kaksi tai useampi poliisipartiota. Tilannejohtaja organisoii ja johtaa tehtävällä olevien poliisipartioiden toimintaa. Poliisijohtoisella tehtävällä tilannejohtaja vastaa myös muista tehtävälle liittyvistä viranomaisista. Lähtökohtaisesti kenttäjohtaja määrää tilannejohtajan tai vaihtoehtoisesti ensimmäisenä tehtävästä vastuun ottaneen partion partionjohtaja toimii tilannejohtajana. Usein tilannejohtajana toimii vanhempi konstaapeli, mutta kenttäjohtaja voi ottaa myös itse tilannejohtajuuden tai antaa sen muulle alipäällystövirassa toimivalle konstaapelille.

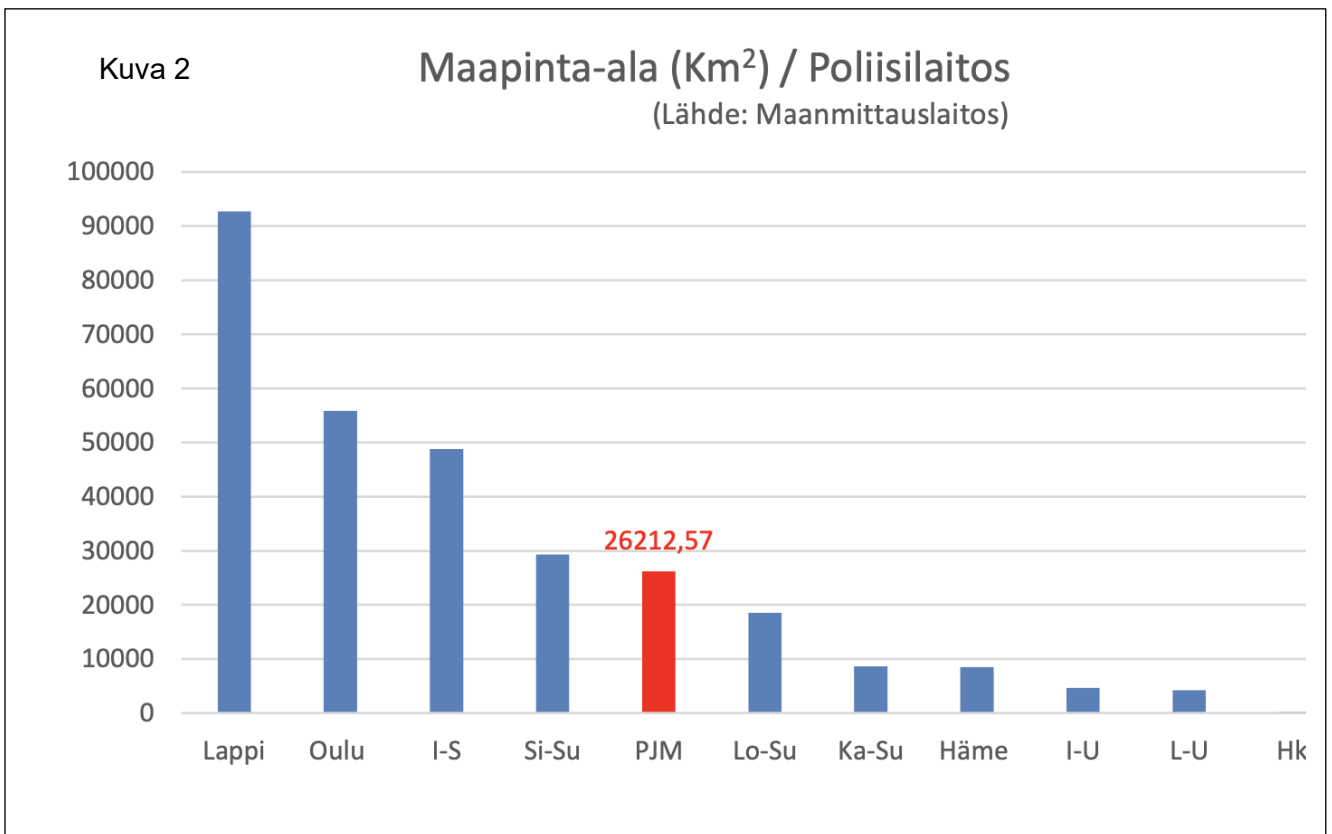
3 POHJANMAAN POLIISILAITOS JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

3.1 Poliisilaitoksen esittely

Pohjanmaan poliisilaitos toimii Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien alueella. Laitoksen alueella asuu noin 443 000 asukasta (poliisi.fi.) Pohjanmaan poliisilaitos on kaksikielinen, joskin ruotsinkielinen väestö sijoittuu suhteellisen voimakkaasti länsirannikon tuntumaan. Pääpoliisiasema sijaitsee Vaasassa. Kokkolassa sijaitsee Keski-Pohjanmaan keskuspaikka, sekä Seinäjoella Etelä-Pohjanmaan. Pinta-alaltaan poliisilaitos on Suomen viidenneksi suurin Suomen 11 poliisilaitoksesta (kuva 2).

(Kuva: poliisi.fi : Pohjanmaan poliisilaitos, luettu 2.11.2023)

(Kuva: Jukka Kero)

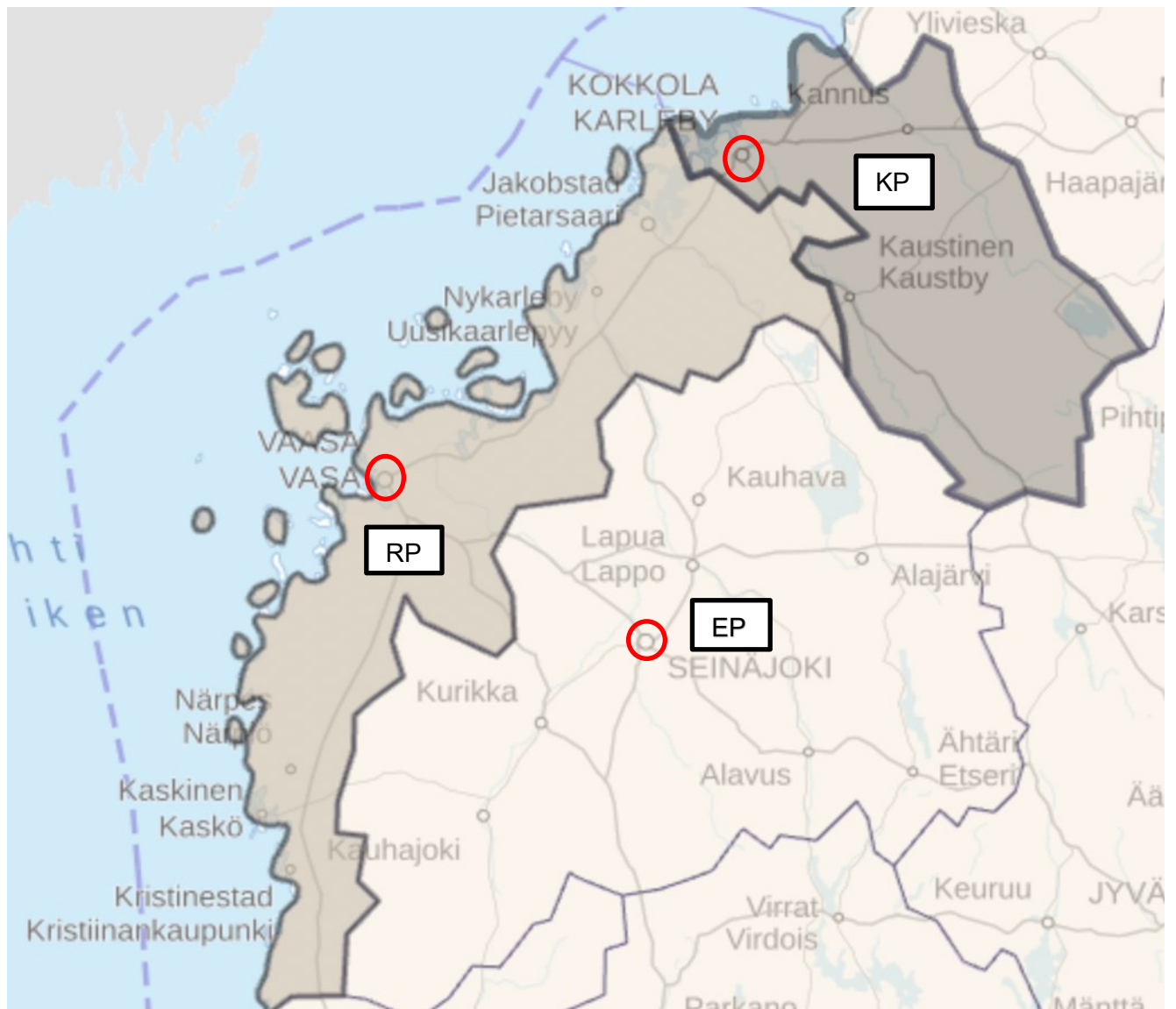
3.2 LÄNSI1 -Kenttäjohtoalue

Pohjanmaan poliisilaitos toimii kolmen kenttäjohtoalueen mallin mukaisesti: Rannikko-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa. Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtoalueet yhdistettiin yhden kenttäjohtajan alaisuuteen. Tämän seurauksena poliisilaitoksen alueelle syntyi kaksi suunnilleen yhtä suurta kenttäjohtoaluetta. Huomionarvoisena erona Etelä-Pohjanmaan kenttäjohtoalueeseen, Länsi1 -kenttäjohtoalueella oli näin ollen kaksi suurempaa keskusta, Kokkola ja Vaasa.

Alla olevassa kuvassa on esitetty maakuntarajojen mukaisesti Pohjanmaan poliisilaitos. Tummemmalla pohjalla on uusi Länsi1 -kenttäjohtoalue ja vaalealla pohjalla nykyinen Etelä-Pohjanmaan kenttäjohtoalue.

Vertailun vuoksi Rannikko-Pohjanmaan väkiluku vuonna 2023 oli 177 290. Keski-Pohjanmaan maakunnassa väkiluku oli 2023 taas 67 659. Länsi1- kenttäjohtoalueella väkiluku sijoittuu siis 244 000 asukkaan pintaan. Etelä-Pohjanmaan maakunnassa väkiluku 2023 oli 190 298 asukasta. (Tilastokeskus.fi.)

Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien (Länsi1 -kenttäjohtoalue) maapinta-ala oli vuonna 2021 12 420 neliökilometriä. Etelä-Pohjanmaan maakunnan maapinta-ala 2021 oli taas 13 798 neliökilometriä. Maapinta-alallisesti kenttäjohtoalueiden välillä ei ole juurikaan eroa. (Maanmittauslaitos.fi.)

RP = Rannikko-Pohjanmaa (Pohjanmaan maakunta)

EP = Etelä-Pohjanmaa

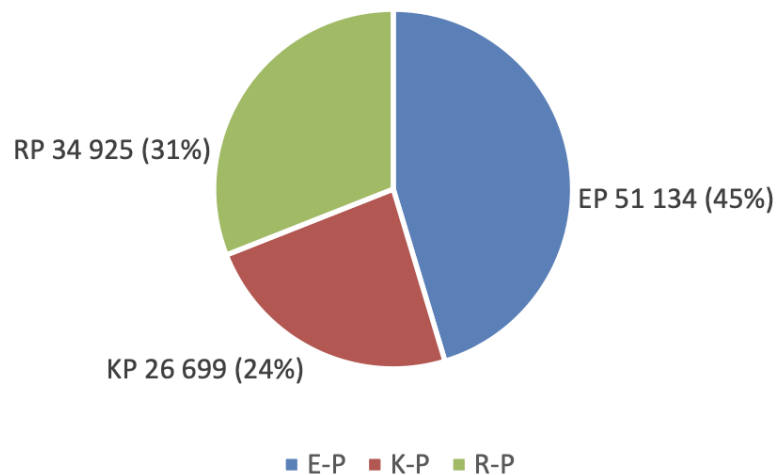
KP = Keski-Pohjanmaa

3.3 Hälytystehtävistä

Aikavälillä 2018-2021 Pohjanmaan poliisilaitoksen A/B-kiireellisyysluokan hälytystehtävien lukumäärä oli yhteensä 112 758 tehtävää (Polstat, viitattu Kero 2022, 47). Tehtävät jakautuivat seuraavan kaavion mukaisesti kenttäjohtoalueiden välillä.

A/B-hälytystehtävät / KJ-alue

(Lähde: Polstat)

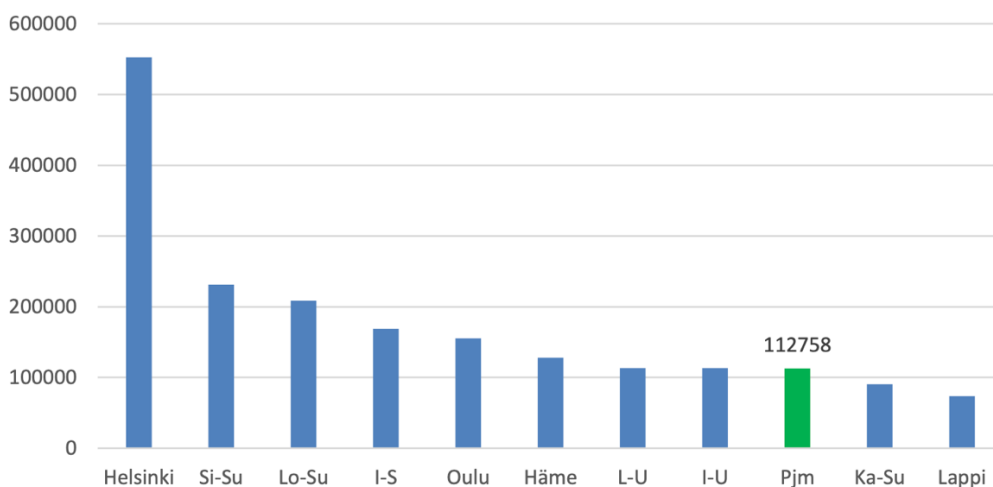

(Kuva: Jukka Kero)

A/B-hälytystehtävät poliisilaitoksittain lukumääräisesti vertailtuna vuosina 2018-2021

A/B-hälytystehtävät / Poliisilaitos

(Lähde: Polstat)

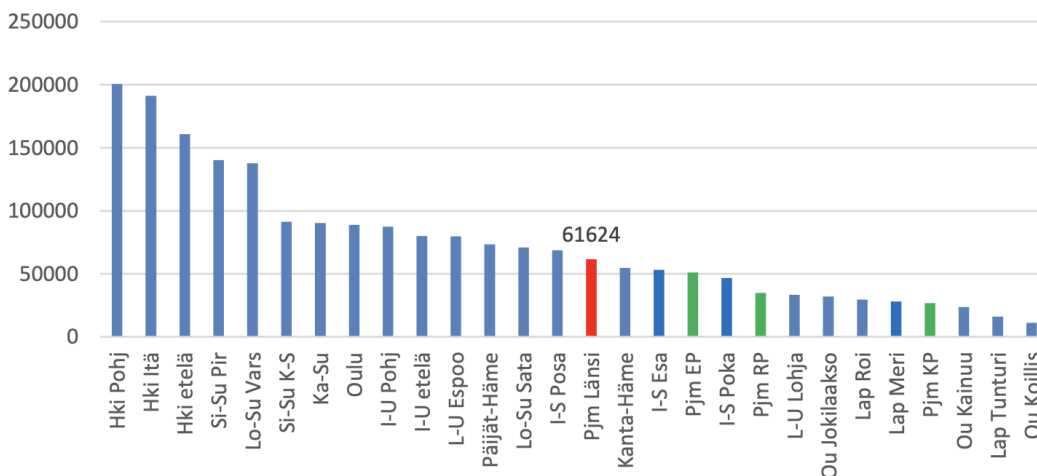

(Kuva: Jukka Kero)

A/B-hälytystehtävät kenttäjohtalueittain vuosina 2018-2021

A/B-tehtävät / kenttäjohtalue

(Lähde: Polstat)

(Kuva: Jukka Kero)

4 TUTKIMUS- JA ANALYYSIMENETELMÄT

4.1 Kvantitatiiviset menetelmät

Kvantitatiivinen tutkimus, eli *määrällinen-tutkimus* perustuu nimensä mukaisesti aineiston keräämiseen suuremmalta joukolta ihmisiä. Menetelmä tunnetaan suomen kielessä myös määrällisen tutkimuksena. Määrällistä tutkimusmenetelmää käyttäen tutkitusta aiheesta saadaan kerättyä ”ihmismassalta” esimerkiksi keskiarvollinen mielipide aiheeseen liittyen. Asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja usein selvitetään myös eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiöissä tapahtuneita muutoksia Heikkilä, 2014, 8). Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla pyritään usein kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään jotain ilmiötä (Hirsjärvi ym. 2010, 134). Kvantitatiivinen tutkimus vastaa usein kysymyksiin: mikä, missä, paljonko, kuinka usein (Heikkilä, 2014, 7).

Suoritettavan tutkimuksen tarkoitus määrittelee hyvin pitkälti käytetyn tutkimusmenetelmän. Kuten edellä mainittu, kvantitatiivisella menetelmällä kyetään ainakin kohtuullisen hyvin havainnoimaan jonkin asian ilmentymistä ja hakemaan sille ehkä selitystä. Keskeistä kyseiselle tutkimusmenetelmälle on alussa perehtyminen aiempiin tutkimuksiin ja teoriaan. Klassisen määrittelyn mukaan teoria muodostuu joukoista lakeja, jotka systematisoivat jotakin ilmiöaluetta koskevat empiiriset säännönmukaisuudet. Teorian avulla voidaan joissain tapauksissa selittää mahdolliset havaitut säännönmukaisuudet ja ne voivat antaa tarkempaa ymmärrystä kyseisestä ilmiöstä. (Hirsjärvi ym. 2010, 140.) Tutkimuksen voidaan katsoa usein tuottavan teoriaa.

Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä joissain tapauksissa tulee aiheelliseksi määrittää hypoteesi. Hypoteesilla tarkoitetaan ennakoituja ratkaisuja tai selityksiä tutkittavalle aiheelle tai ilmiölle. Hypoteesien tulee tieteellisessä tutkimuksella olla perusteltuja. Perusteluja hypoteeseille on mahdollista löytää muun muassa aiemmista tutkimuksista tai teoriasta. Hypoteesien käytöstä tulisi luopua, jos tällaisia perusteluja ei löydy hypoteesille. (Hirsjärvi ym. 2010, 158.)

Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä aineistonkeruu tapahtuu usein kokeellisten tutkimusten tai kyselytutkimusten avulla. Avaan tässä kappaleessa erityisesti kyselytutkimusta, koska tarkoituksena on käyttää kyseistä menetelmää oman opinnäytetyöni aineiston keruussa.

Kyselytutkimuksessa tietystä perusjoukosta valitaan pienempi otanta, johon kysely kohdistetaan. Tietyissä tapauksissa kysely voi olla kokonaistutkimus, jossa kysely toteutetaan kaikille perusjoukon jäsenille. Välillä voi olla mielekkäämpää suunnata kysely pienemmälle otannalle, jos perusjoukko on esimerkiksi erittäin suuri. Pienemmän otannan valintaa voidaan toisinaan myös perustella kuluilla tai kiireellä. Otoksen voidaan katsoa olevan pienoiskuva perusjoukosta. Tavoitteena olisi siis saada otannalle sama lopputulos kuin koko perusjoukkoa tutkittaessa. (Heikkilä, 2014, 26.)

Kyselymenetelmä on tehokas aineistonkeruumenetelmä, koska kohtuullisen pienellä vaivalla saadaan kerättyä aineistoa suureltakin joukolta ihmisiä. Saadun datan käsittely on osaltaan myös helpottunut toimivien tilastosovellusten myötä. Toisaalta kyselytutkimuksen aineistoa voidaan pitää pinnallisena ja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. Haittoina voidaan pitää myös sitä, ettei voida varmistua siitä, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Vastausvaihtoehtojen onnistuneisuudesta vastaajan näkökulmasta ei voida myöskään olla varmoja. Toisaalta ei myöskään tiedetä, kuinka selvillä vastaajat ovat esitetyistä kysymyksistä ja niihin liittyvistä aineistoista. (Hirsjärvi ym. 2010, 195.) Kvantitatiivisten menetelmien tarkoituksena on kuitenkin usein kuvata yleisesti esimerkiksi ilmiötä, joten etenkin suuremmalla otannalla voisi kuvitella saavansa yleisesti pätevää aineistoa, jos kysely tms. itsessään on laadukkaasti tehty ja kysely kohdennettu ”oikeaan osoitteeseen”.

Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä aineistoa voidaan kerätä myös esimerkiksi henkilökohtaisissa haastatteluissa ennalta asetettujen kysymysten pohjalta, puhelinhaastatteluin tai esimerkiksi internet-kyselyllä. Tutkimuksessa voi käyttää toki useampaakin aineistonkeruumenetelmää. Menetelmän valinta perustuukin hyvin pitkälti tutkimuksen perusjoukon, tutkimusongelman sekä lomakkeen pituuden ja kysymysten sisällön mukaan (Heikkilä, 2014, 26).

4.2 Kyselyn toteuttaminen ja aineiston analysointi

Aineisto hankittiin kyselytutkimuksella, joka lähetettiin sähköpostitse Pohjanmaan poliisilaitoksen Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueen kenttäjohtajille. Kysely toteutettiin Webropol-

kyselyohjelmalla, jota varten suoritin Poliisiammattikorkeakoulun vapaavalintaisiin opintoihin lukeutuvan kurssin. Kyselylomakkeella oli valmiit strukturoidut kysymykset tai väittämät, joihin vastattiin usein mielipiteiden mittaamiseen käytetyllä Likert-asteikolla. Likert-asteikon avulla kyselyssä pystytään tutkimaan suhteellisen hyvin tutkittavien myönteisiä tai kielteisiä asenteita tutkittavaa asiaa kohtaan (wikipedia.fi). Samaa tutkimusmenetelmää ja kyselyasteikkoa on käytetty myös Keron (2022) opinnäytetyössä, joten asteikko on Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtajille ainakin osittain tuttu ja auttoi mahdollisesti vastaajia keskittymään itse kyselyn aiheeseen vastausasteikon pohdiskelun sijaan.

Kyselyn alussa vastaajista kerättiin tausta-aineistoa vain vastaajan omasta poliisiasemasta. Tällä tavalla kenttäjohtoalueiden välillä voidaan tehdä mahdollisesti vertailua. Jokaisen eri kenttäjohtamisen osa-alueen kysymysten lopussa oli avoin vapaaehtoinen kenttä, johon vastaajat pystyivät tuomaan esille jotain huomionarvoista, mitä en itse ole ymmärtänyt tuoda esille. Kysymyksiin vastaaminen ei usein myöskään ole täysin mustavalkoista, joten kenttä antaa mahdollisuuden tarkentaa omaa vastausta.

Kyselylomakkeen kysymysrunгон rakentamisessa auttoi silloisen kenttäryhmäni johtaja ylikonstaapeli Fredrik Byman, yksi Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajista. Hän oli suurena apuna tarkoituksenmukaisten kysymysten ja väittämien laadinnassa.

Tutkimusaineiston kerättiin Webropol-ohjelmalla, jonka jälkeen saadut tiedot siirrettiin Microsoft Exceliin. Virtuaalista alustaa hyväksikäyttäen vastaukset tuotiin esille graafisessa muodossa opinnäytetyöhön. Kyselyn vastauksien avulla pyrittiin selvittämään mahdollisimman laajasti kenttäjohtajien mielipiteitä ennalta määrättyihin väittämiin, joihin he vastasivat Likert-asteikon mukaisesti.

4.3 Tutkimuksen eettisyys

Tieteellisen tutkimuksen eettisyys on keskeinen osa suomalaista tieteellistä tutkimusta, ja se nojaa useisiin periaatteisiin, jotka ohjaavat tutkijoiden toimintaa. Suomessa näitä periaatteita ja käytäntöjä ohjaavat "Tutkimuseettiset periaatteet ja käytännöt Suomessa" -ohjeet, jotka on julkaissut Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK).

Tutkimuseettisissä periaatteissa korostetaan ensisijaisesti tutkittavien oikeuksien ja hyvinvoinnin kunnioittamista. Tutkimukseen osallistuvilta tulee saada vapaaehtoinen, tietoinen ja ymmärrettävä suostumus. Tutkimuksen tulee olla suunniteltu ja toteutettu siten, että se turvaa tutkittavien yksityisyyden ja vähentää mahdollisia haittoja.

Tiedonkeruun ja -käsittelyn osalta ohjeet korostavat tietojen luotettavaa käsittelyä ja säilytystä sekä niiden suojelua. Tiedot on käsiteltävä luottamuksellisesti, ja erityisesti arkaluonteisia tietoja on käsiteltävä äärimmäisen huolellisesti. Tutkijoiden on myös raportoitava tulokset objektiivisesti ja rehellisesti, ja heidän odotetaan välttävän tutkimuksen vääristelyä tai harhaanjohtavaa tiedonantoa.

Tässä työssä tutkittavilta ei kerätty mitään heitä henkilökohtaisesti yksilöiviä tietoja oman kenttäjohtoalueensa lisäksi. Esimerkiksi sukupuolen tai iän perusteella jakaminen voisi aiheuttaa tutkittavan aiheen osalta tilanteen, jossa vastaajia on mahdollista tunnistaa. Ne eivät myöskään ole relevanttia tietoa tutkimukseen liittyen. Tutkittaville ilmoitettiin saatekirjeessä tutkimuksen tarkoitus sekä yleisesti tietoa tutkimuksesta. Tutkimukseen ei ollut pakko osallistua.

Poliisihallinnolle kyselytutkimusten tai haastatteluiden toteuttamiseksi on haettava tutkimuslupaa Poliisiammattikorkeakoulusta, POHA:sta tai Poliisin valtakunnallisista yksiköistä tutkittavan aiheen tai kyselyn laajuudesta riippuen (Haikansalo & Korander, 2023). Tähän tutkimukseen haettiin tutkimuslupa Pohjanmaan poliisilaitokselta.

Opinnäytetyössäni on käytetty materiaalia Jukka Keron (2022) Pohjanmaan poliisilaitokselle tehdystä tutkimuksesta, joka on osittain salainen. Oman opinnäytetyöni osalta Pohjanmaan poliisilaitoksen valvonta- ja hälytyssektorin johtaja Pasi Aho on tutustunut työhön ja arvioinut, että se ei sisällä mitään salassa pidettäviä osia.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

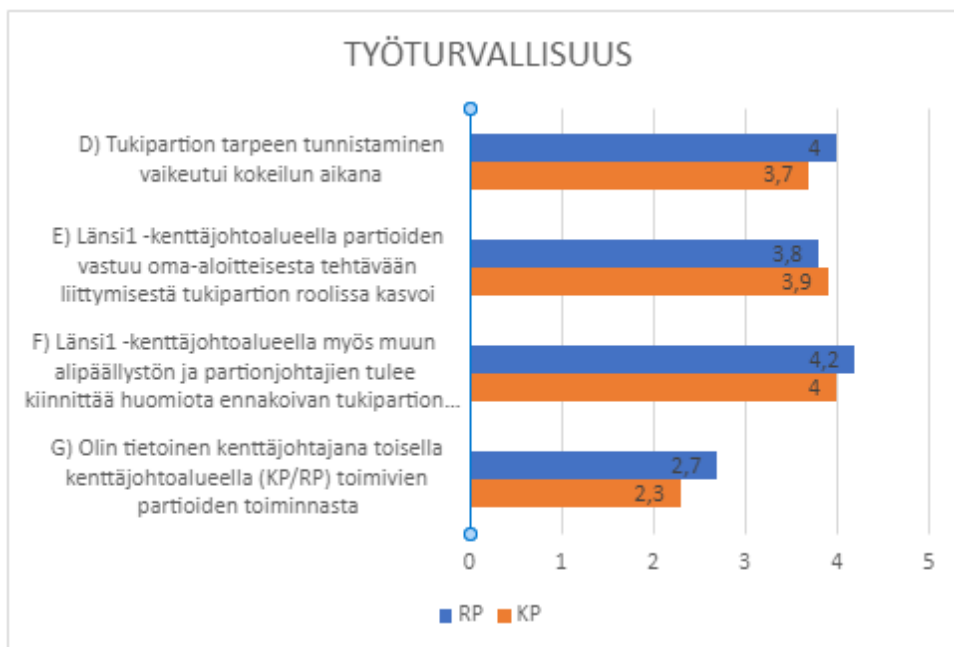
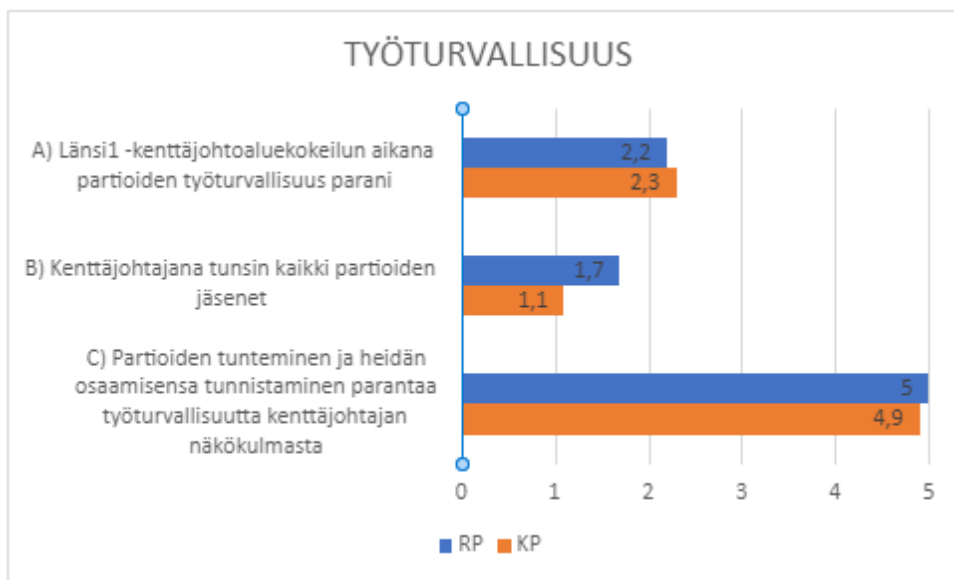
Tässä luvussa käsittelen kyselytutkimuksen tuloksia. Kyselyyn vastasi yhteensä 16 henkilöä. Vastaajat jakaantuivat kenttäjohtoalueittain seuraavalla tavalla: (RP) Rannikko-Pohjanmaa n=9, (KP) Keski-Pohjanmaa n=7. Huomionarvoista on, että ”Radioliikenne” -osioon tuli vastauksia yksi vähemmän Rannikko-Pohjanmaan alueelta (n=8).

Kyselyn vastausprosenttia voidaan pitää erittäin hyvänä. Kyselytutkimus lähetettiin alun perin 20 henkilölle sähköpostitse.

Seuraavissa kuvissa on ilmaistu vastaajien keskiarvo kuhunkin kysymykseen. (RP/KP). N= vastauksien lukumäärä.

Liitteessä 1 on kyselytutkimuksen kysymysrunko.

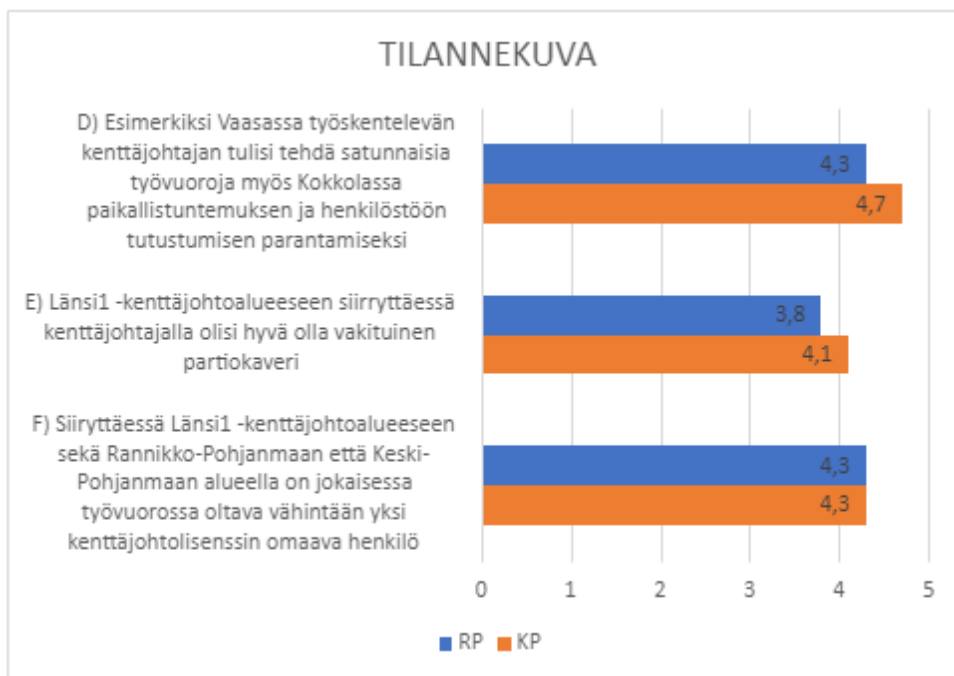
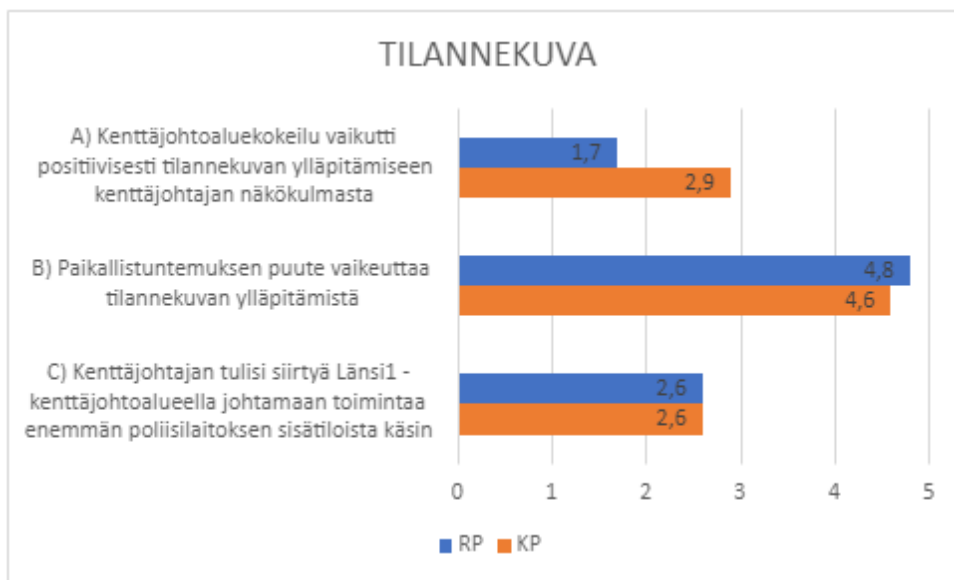
- 1) Työturvallisuus: RP n=9, KP n=7

1= Täysin eri mieltä 2= Hieman eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Hieman samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

Työturvallisuuden osiossa Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien välillä ei voida havaita merkittäviä eroja vastaajien keskiarvojen osalta. Yleisesti kenttäjohtoalueen yhdistämisen katsotaan vaikuttaneen hieman negatiivisesti työturvallisuuteen, mutta niin sanottua täystyrmäystä ei keskiarvoissa voida havaita. B ja C kysymyksistä voidaan havaita, että yhdistetyllä kenttäjohtoalueella kenttäjohtaja ei ole tuntenut alaisiaan, mutta alaisten tunteminen koetaan työturvallisuutta parantavana tekijänä.

2) Tilannekuva: RP n=9, KP n=7

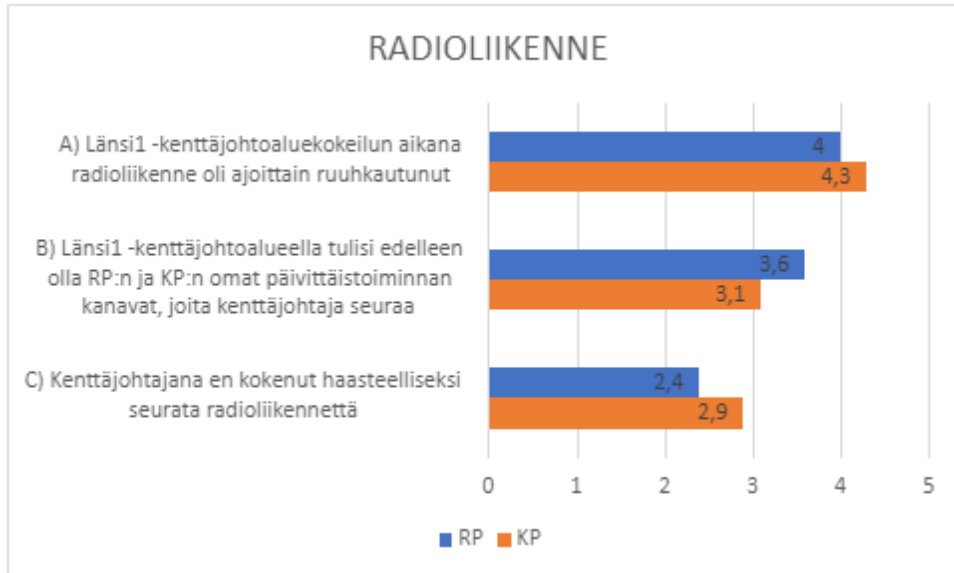
1= Täysin eri mieltä 2= Hieman eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Hieman samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

2 A -kysymys jakoi kenttäjohtajia hieman selvemmin. Vastauksien mukaan Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajat suhtautuivat kielteisemmin kenttäjohtoalueiden yhdistämisen positiivisiin vaikutuksiin tilannekuvan ylläpidon kannalta. Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastaukset olivat lähellä "neutraalia" kantaa. Paikallistuntemuksen puute koettiin yleisesti heikentävänä tekijänä aiheeseen liittyen.

Sekä RP:n että KP:n kenttäjohtajat eivät ottaneet vahvasti kantaa 2 C -kysymykseen, jossa tiedusteltiin kenttäjohtajan siirtymistä johtamaan toimintaa sisätiloihin. Vastaukset kääntyivät keskiarvoisesti molemmilla KJ-alueilla kielteisen suhtautumisen puolelle.

Kenttäjohtajat suhtautuivat suhteellisen positiivisesti ajatukseen tehdä ajoittain kenttäjohtajana työvuoroja toisella alueella (RP-KP). RP:n kenttäjohtajat suhtautuivat tähän hieman kielteisemmin. Kenttäjohtajan vakituiselle partiokaverille koettiin yleisesti jonkin asteista tarvetta.

3) Radioliikenne: RP n=8, KP n=7

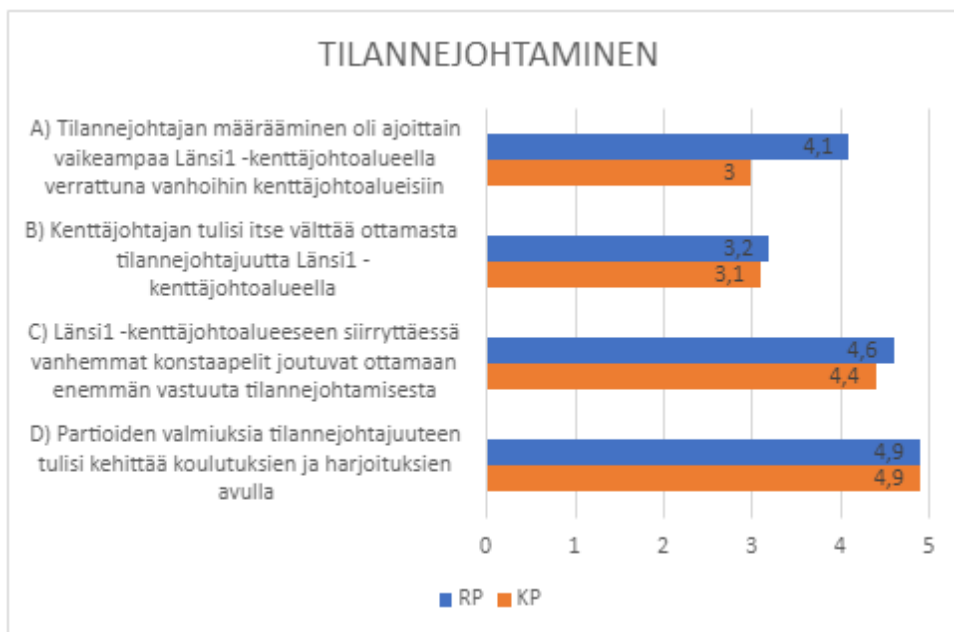
1= Täysin eri mieltä 2= Hieman eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Hieman samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

Radioliikenne koettiin vastausten perusteella molempien alueiden kenttäjohtajien mielestä ajoittain ruuhkautuneeksi Läänsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana.

RP:n kenttäjohtajat kokevat hieman enemmän tarvetta alueiden omille päivittäistoiminnan radiokanaville.

Vastausten perusteella kenttäjohtajilla ei ole ollut suuria haasteita radioliikenteen seurannassa. RP:n kenttäjohtajat kokivat sen hieman haasteellisemmaksi.

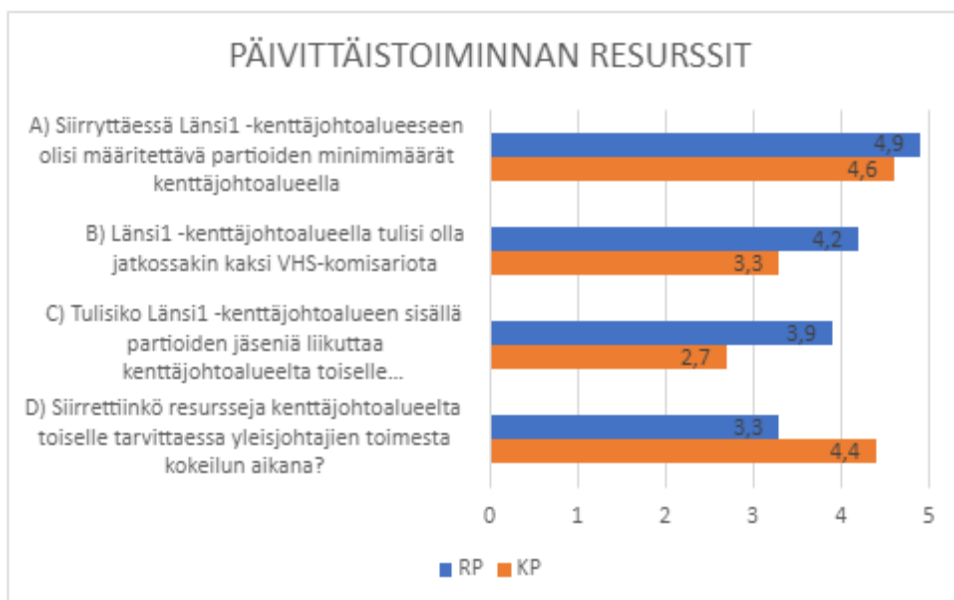
4) Tilannejohtaminen: RP n=9, KP n=7

1= Täysin eri mieltä 2= Hieman eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Hieman samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

RP:n kenttäjohtajat kokivat tilannejohtajan määräämisen vaikeammaksi yhdistetyllä kenttäjohtoalueella verrattuna KP:n vastauksiin. Molemmilla ryhmillä suhtauduttiin neutraalisti kenttäjohtajan tilannejohtajuuteen yhdistetyllä kenttäjohtoalueella. Vastaajat kokivat yhtenäisesti myös vanhempien konstaapeleiden lisääntyneen tilannejohtovastuun Länsi1 -kenttäjohtoalueella. Partioiden valmiuksia haluttiin yhtenäisesti kehittää koulutuksien ja harjoitusten avulla.

5) Päivittäistoiminnan resurssit: RP n=9, KP n=7

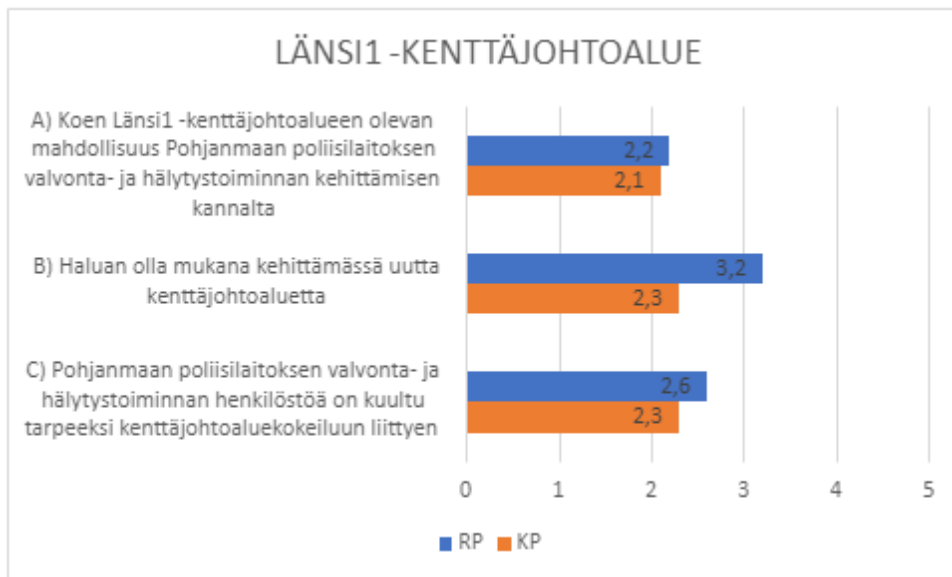
1= Täysin eri mieltä 2= Hieman eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Hieman samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

Länsi1 -kenttäjohtoalueelle koettiin tarvetta ennalta määritettyihin partioiden minimimäärille. VHS-komisarioiden määrä jakoi kenttäjohtajia hieman, RP:n kenttäjohtajat suhtautuivat myönteisemmin kahden VHS-komisarion malliin Länsi1 -kenttäjohtoalueella.

5 C -kysymys jakoi myös kenttäjohtajia. Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajat suhtautuivat huomattavasti myönteisemmin partioiden jäsenten liikuttamiseen kenttäjohtoalueelta toiselle henkilöstöön tutustumisen parantamiseksi. Avoimissa vastauksissa oli kuitenkin esitetty, että vain kokonaisia partioita liikuteltaisiin.

Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien mielestä resursseja siirrettiin tarvittaessa yleisjohtajan toimesta kenttäjohtoalueelta toiselle. RP:n kenttäjohtajien kanta kysymykseen oli enemmän neutraali.

6) Länsi1 -kenttäjohtoalue: RP n=9, KP n=7

1= Täysin eri mieltä 2= Hieman eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Hieman samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

Viimeinen osio käsitteli pintapuolisesti Länsi1 -kenttäjohtoaluetta isossa kuvassa. Kenttäjohtajien kanta oli RP:llä sekä KP:llä yhtenäinen: muutosta ei koeta niinkään mahdollisuutena VHS-toiminnan kehittämiseksi, mutta sille ei anneta täyttä tyrmäystä.

Toinen kysymys käsitteli kenttäjohtajien osallistamista uuden kenttäjohtoalueen kehittämiseen. Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajista suurempi osa koki haluavansa olla mukana kehittämässä kenttäjohtoaluetta verrattuna Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajiin.

Kolmas kysymys käsitteli henkilöstön kuulemista. Kenttäjohtajien vastauksissa ei ollut suurta eroa alueellisesti, RP:n vastauksien keskiarvo oli 0.3 yksikköä korkeampi. Avoimissa vastauksissa toistui kaksi kertaa viesti, jonka mukaan henkilöstöä on kuultu, mutta vastauksia ei ole huomioitu päätöksenteossa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Työturvallisuus

Kyselytutkimuksen ensimmäinen osio käsitteli työturvallisuutta. Jukka Kero kysyi YAMK-tutkimuksessaan kysymyksen: *Keski- ja Rannikko-Pohjanmaan KJ-alueiden yhdistämisellä on parantava vaikutus työturvallisuuteen* (Kero, 2022, liite 3). Kyselytutkimus toteutettiin samanlaisella 5-portaisella Likertin asteikolla. Silloin Kero sai alipääälyllystön vastauksien osalta KP:n (n=9) keskiarvoksi **1,56** ja RP:n (n=10) keskiarvoksi **2,2**. Kysyin saman kysymyksen uudestaan ajatuksena nähdä, ovatko kenttäjohtajien mielipiteet tai asenteet muuttuneet ajan kuluessa ja toiminnan palatua vanhoihin kenttäjohtoalueisiin. Kysymykseni oli: *Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana partioiden työturvallisuus parani*. Kyselytutkimuksessani sain vastaajien osalta KP:n (n=7) keskiarvoksi **2,3** sekä RP:n (n=9) keskiarvoksi **2,2**. Ari Aron tutkimuksessa kenttäjohtajilta (n=17) kysyttiin työturvallisuuden parantumisesta kenttäjohtoalueiden yhdistämisen jälkeen samaisella 5-portaisella asteikolla. Vastausten keskiarvoksi hän sai **3,2**. (Aro, 2020, 44.)

Ensimmäinen huomio kiinnittyy Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastauksiin. Vastauksien keskiarvo parantui Keron tutkimuksesta 1,56->2,3, ohittaen Rannikko-Pohjanmaan vastauksien keskiarvon. Kenttäjohtoalueiden välinen ero on kuitenkin vain 0,1 yksikköä, joten asenteiden voidaan katsoa olevan tutkimukseen vastaajien osalta keskimääräisesti yhtäläiset. Huomionarvoista on kuitenkin se, että Pohjanmaan poliisilaitoksen vastaukset jäivät huomattavasti Aron tutkimuksen keskiarvosta. Aron tutkimukseen vastanneet ovat kuitenkin neljän eri poliisilaitosten kenttäjohtajia, eikä tutkimuksessa ole saatavilla erittelyä poliisilaitoksittain työturvallisuuden osalta.

Kuten aiemmin mainittua, 1 B & C kysymysten vastauksien perusteella kenttäjohtajat eivät tuntenneet työvuoroissa kaikkia partioiden jäseniä, mutta kokivat sen olevan tärkeää työturvallisuuden näkökulmasta partion jäsenten osaamisen tuntemisen ja tunnistamisen vuoksi. Työturvallisuusosion avoimissa vastauksissa toistui kahdessa eri vastauksessa alaisten tunteminen. Tämä liitettiin mm. henkilöiden tai partioiden sijoitteluun: *"Länsi1 sijoittaa henkilön väärään paikkaan, äänen ja nimen perusteella on väärin tehtäviä partioille"*. Keron tutkimuksen avoimissa vastauksissa todetaan myös, että kaikkia ei voida laittaa kaikille tehtäville ilman tukipartiota (Kero, 2022, 29). Tähän linkittyy vahvasti kenttäjohtajan alaisten tuntemus.

Tukipartion tarpeen tunnistaminen kenttäjohtajan näkökulmasta koettiin vastausten perusteella vaikeammaksi yhdistetyllä kenttäjohtoalueella. Tämä liittyy suoraan edellä läpikäytyyn alaisten tuntemiseen. Kenttäjohtajat kokivat vastausten perusteella tarvetta partioiden omaehtoiselle tehtävään liittymiselle tukipartion roolissa. Vastaajat katsoivat myös, että kenttäjohtoalueiden yhdistämisen vuoksi myös muun alipäällystön ja partionjohtajien tulee kiinnittää huomiota tukipartioiden liittämisen osalta.

Tukipartioiden osalta ongelma siis tunnistetaan ainakin osittain henkilöstön tuntemisen puutteeksi. Tilannekuvaa käsittelevän osion kysymyksen ”D” vastausten perusteella kenttäjohtajat suhtautuvat positiivisesti tekemään työvuoroja myös toisella kenttäjohtoalueella henkilöstön ja paikallistuntemuksen parantamiseksi.

Näkisin, että Pohjanmaan poliisilaitoksella on jo käsissään suhteellisen selkeä keino tukipartio-ongelman parantamiseksi. Kenttäjohtajien liikuttaminen voi parantaa osaltaan kenttäjohtajien ”alaisyntymistä”, jos siihen suhtaudutaan vieläpä valmiiksi positiivisesti. Tämän lisäksi on syytä kiinnittää huomiota muun alipäällystön ja partionjohtajien rooliin. Edellä mainituissa tehtävissä toimivien on mahdollista keventää kenttäjohtajan vastuuta ns. mikromanageroinnin osalta ja parantaa partioiden omaa työturvallisuutta aktiivisen toiminnan avulla. Myös Keron tutkimuksessa kenttäjohtajan mikromanagerointi ja johtosuhteiden hoitaminen ”kilometrien takaa” nähtiin ongelmalliseksi (Kero, 2022, 28).

Usein samalla alueella työskentelevät partiot tuntevat toisensa hyvin, jolloin partioiden on mahdollista liittyä tukipartioiksi jo ilman kenttäjohtajan varsinaista määräystä. Tämä vaatii erityisesti partionjohtajilta ja alueen alipäällöstöltä aktiivista otetta ja tilannekuvan ylläpitämistä kenttäjohtajan ohella. Vastuukysymyksissä vastuu säilyy luonnollisesti kenttäjohtajalla. Kyseisen toimintatavan lisäämisen näkisin olevan toteutettavissa pelkästään yleisen johtamisotteen tai ryhmien sisäisten toimintatapojen muuttamisen keinoin, toki useissa ryhmissä tämä lienee jo valmiiksi selvää.

6.2 Tilannekuva

Tilannekuva -osiossa kysymyksessä ”A” RP:n ja KP:n kenttäjohtajien välillä oli havaittavissa merkittävä näkemusero tilannekuvan ylläpitämiseen liittyen kenttäjohtoaluekokeilun aikana. Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastausten keskiarvo oli **1,7** Keski-Pohjanmaan vastausten keskiarvon ollessa **2,9**.

Jukka Kero kysyi omassa tutkimuksessaan RP:n ja KP:n kenttäjohtajilta seuraavan kysymyksen: ”*Keski- ja Rannikko-Pohjanmaan KJ-alueiden yhdistämisellä kenttäjohtajan tilannekuvan hallinta helpottuu*”. Tällöin KP:n alipäällystön vastausten keskiarvo oli **1,11** sekä RP:llä vastaava **1,5**.

(Kero, 2022, liite 3.) Työturvallisuuteen liittyvän kysymyksen tapaan merkittävä muutos on erityisesti Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastauksissa näiden kahden tutkimusten välillä (1,11->2,9). Rannikko-Pohjanmaan vastauksien keskiarvo on pysynyt suhteellisen samana (1,5->1,7).

Vastauksista oli havaittavissa, että tässä tilannekuvaa käsittelevässä kysymyksessä RP:n vastaukset sijoittuivat lähes yksinomaan numeroihin 1 ja 2. Sen sijaan KP:n vastauksissa oli käytetty tasaisesti kaikkia numeroita 1-5. Heidän vastauksissaan ei voida siis puhua mistään Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien yhteisestä kannasta, vaan vastaajilla on eroa.

Ari Aro kysyi tutkimuksessaan aiheeseen liittyvän kysymyksen: ”*Kenttäjohtajan tilannekuvan ylläpitäminen vaikeutui*”. Kenttäjohtajien osalta (n=17) vastausten keskiarvoksi hän sai 3,8 samaisella 5-portaisella asteikolla. (Aro, 2020, 42). On huomioitava, että hänen kysymyksensä on aseteltu käytännössä päinvastoin minun ja Keron kysymykseen verrattuna.

Yleisesti voidaan siis katsoa, että **tilannekuvan** ylläpitämisen osalta kenttäjohtoalueiden yhdistämiset nähdään pääsääntöisesti enemmän negatiivisena kuin positiivisena asiana. Tämä on osaltaan toki täysin luonnollinen ilmiö, kenttäjohtajan pelikentän ja vastuualueen laajentuessa. Mielenkiintoista on silti KP:n vastausten sijoittuminen lähelle neutraalia suhtautumista ja etenkin vastausten muutoksen suuruus (vrt. Kero 2022).

Ongelmallisena päivittäistoiminnan johtamisen osalta nähtiin Keron tutkimusten avointen vastausten perusteella myös niukat resurssit, joiden vuoksi kenttäjohtopartio joutuu purkamaan tehtäväkuormaa keikkoja ajamalla tämän luonnollisesti vaikuttaessa mm. tilannekuvan ylläpitämiseen (Kero, 2022, 30-31). Tutkimukseni avoimissa vastauksissa tuotiin esille huomioita tarpeesta jatkuvaan kenttäjohtajan tilannekuvan ylläpitämiseen Länsi1 -kenttäjohtoalueella POKE:n avulla, joten keikkojen purkaminen kenttäjohtopartiolla voidaan katsoa heikentävän kenttäjohtamisen tasoa sekä valmiuksia. Vastauksen mukaan entisillä kenttäjohtoalueilla tämä on hoitunut osittain vain radioliikennettä seuraamalla.

Kyselytutkimuksen 3 C -kysymyksen vastauksien perusteella kenttäjohtajan katsotaan olevan parempi pysyä johtamassa tilanteita ulkoa käsin, mutta vastauksien keskiarvo on hämmentävän lähellä neutraalia suhtautumista molemmilla kenttäjohtoalueilla. Toisaalta tilannekuvan ylläpitämisen haasteellisuuden voidaan katsoa olevan selätettävissä ainakin osittain kenttäjohtopartion vähemmällä ulkona liikkumisella ja keikkojen ajamisella. Aro esitti omassa tutkimuksessaan väitteen: ”*Kenttäjohtaja ei enää juuri ulkona liiku vaan hän johtaa partioita poliisilaitoksen sisätiloista*” (Aro, 2020, 42). Vastauksien keskiarvoksi hän sai kenttäjohtajilta 1,7 yksikköä, jonka voidaan katsoa olevan hyvin erilainen oman tutkimukseni vastauksiin verrattaessa. Toki eroina voidaan pitää mm. kysymyksen asettelua.

Paikallistuntemuksen puute nähdään kyselytutkimukseni mukaan yhteisesti tilannekuvan ylläpitämisen kannalta negatiivisena asiana. ”D” -kysymyksen mukaan kenttäjohtajilla näyttäisi kuitenkin olevan valmius kehittää havaittua ongelmakohtaa työskentelemällä juuri tällä toisella kenttäjohtoalueella satunnaisesti. Eräs kyselytutkimuksen avoin vastaus lähestyy juuri tätä ongelmaa:

Suurimpana haasteena on paikallistuntemuksen ja toisaalta asiakaskunnan tuntemuksen puute. Näin olleen partionjohtajan rooli korostuu myös tästä näkökulmasta.

Sekä Rannikko-Pohjanmaan että Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajat kokivat yhtenäisesti tarvetta kenttäjohtolisenssin omaavalle henkilölle molemmilla alueilla työvuoron aikana (ka 4,3: RP & KP, s. 20). Tähän linkittyy osaltaan vahvasti Työturvallisuus-osiossa käsitelty tilannejohtajuuden jakaminen sekä mahdollinen alueellinen toiminnan johtaminen mm. tukipartioiden osalta, jolloin kenttäjohtajan työkuormaa on mahdollista helpottaa hieman.

6.3 Radioliikenne

Kyselytutkimuksen mukaan Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana radioliikenne koettiin ajoittain ruuhkautuneeksi (RP ka: 4 & KP ka: 4,3). Myös Keron tutkimuksen avoimissa vastauksissa lisääntynyt radioliikenne työtehtävien aikana koettiin ongelmalliseksi myös miehistön näkökulmasta (Kero, 2022, 28). Toisaalta tutkimukseni avoimissa vastauksissa tuotiin esille Länsi1 -kenttäjohtoalueen radioliikenteen olevan linjassa muiden kenttäjohtoalueiden kanssa. Radiokurin ylläpitäminen koettiin avoimien vastausten perusteella vaikeaksi sekä tilanteet, joissa KP:lla ja RP:llä tapahtuu johdettavia tilanteita yhtäaikaaisesti.

3 B -kysymyksen mukaan kenttäjohtajilla oli suhteellisen neutraali kanta molempien alueiden omille päivittäistoiminnan kanaville, joita kenttäjohtaja seuraa. Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajat suhtautuivat asiaan hieman myönteisemmin. Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajat vastasivat keskiarvoisesti 3 C -kysymykseen (*kenttäjohtajana en kokenut haasteelliseksi seurata radioliikennettä*) lähes neutraalisti (2,9 yksikköä). Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajat kokivat vastausten perusteella sen hieman haasteellisemmaksi. Yksilöllisellä tasolla kysymykseen vaikuttaa mm. kenttäjohtopartion aktiivisuus keikanajon ja muun toiminnan osalta.

Radioliikenteen osalta nostaisin esille erään avoimen vastauksen mukaan valtakunnallisen vertailun. Länsi1 -kenttäjohtoalue on kaikilla mittareilla maltillisen kokoinen maltillisilla hälytystehtävillä, eikä näin ollen radioliikenteen runsauden pitäisi olla suuri ongelma. Toki on syytä huomioida muutoksen aiheuttamat reaktiot, koska vanhoihin toimintatapoihin on totuttu. Eräänä ratkaisuna radioliikenteeseen voisi olla KETO-kanavien käytön lisääminen. Näin operatiivinen toiminta olisi pois yhteiseltä päivittäistoiminnan kanavalta. Toisaalta muiden partioiden tilannekuvan ylläpito tähän tehtävään liittyen heikkenee. Muiden kuin tehtävässä kiinni olevien partioiden on kuitenkin mahdollista kuunnella esimerkiksi yhdellä radiolla aktiivista KETO-kanavaa.

Avoimissa vastauksissa tuotiin esiin myös kahden VIRVE-radion malli kenttäjohtajalla. Ongelmakohtaksi mainitaan kuitenkin muiden toimintojen, kuten puhelimeen vastaamisen, vaikeutuminen. Kokonaisuutena näen, että havaitut ongelmat radioliikenteen osalta on mahdollista ratkoa yksinkertaisesti toimintatapoja hiomalla tai muuttamalla sekä kenttäjohtajan oman toiminnan keinoin. Samojen ongelmien parissa varmasti painii monen muunkin kenttäjohtoalueen kenttäjohtaja.

6.4 Tilannejohtaminen

Tilannejohtamista käsittelevän osion "A" -kysymys osoittaa mielenkiintoisen havainnon. Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajat kokivat tilannejohtajan määräämisen hankalammaksi Länsi1 -kenttäjohtoalueella selkeästi 4,1 yksikön keskiarvolla. Sen sijaan Keski-Pohjanmaan vastauksien keskiarvo sijoittui tarkalleen neutraaliin suhtautumiseen. Yksittäisiä vastauksia tarkastellessa ero on myös havaittavissa. RP:n vastauksissa käytettiin lähes täysin numeroita 3-5. Sen sijaan KP:n vastauksissa ne jakautuivat jopa 1-5 asteikolla.

Tilannejohtamisen osio nivoutuu vahvasti työturvallisuusosion kanssa yhteen ja vastaukset menevätkin etenkin avoimissa kysymyksissä hieman ristiin. Esiin nouseekin jo aiemmin mainittu alaisten sekä alueen tunteminen. Tiedusteltaessa pitäisikö kenttäjohtajan välttää tilannejohtajuuden ottamista Länsi1 -kenttäjohtoalueella, suhtautuminen oli yhteisesti lähellä neutraalia. Kuitenkin erityisesti KP:n yksittäiset vastaukset olivat jakaantuneet tasaisesti asteikolla 1-5, joten mistään yleisestä konsensuksesta ei voida puhua. RP:llä vastaukset jakautuivat tasaisemmin numeroiden 2-4 välille.

Kyselytutkimuksen mukaan kenttäjohtajat kokivat suhteellisen yksimielisesti, että Länsi1 -alueella vanhemmat konstaapelit joutuvat ottamaan enemmän vastuuta tilannejohtamisesta. Tilannejohtamisen viimeiseen kysymykseen liittyen kenttäjohtajat kokivat yksimielisesti, että partioiden valmiuksia tilannejohtajuuteen tulisi kehittää koulutuksien ja harjoitusten avulla. Avoimissa vastauksissa otetaan myös kantaa tähän:

Kj -alueella tulisi aina olla kaksi lisenssin omaavaa kenttäjohtajaa, jotka lähtökohtaisesti ottavat vaativimmat tilanteet johtaakseen. Luonnollisesti myös työpaikkakoulutusta tulisi kohdentaa tilannejohtajuuteen.

Avoimissa vastauksissa ilmenee myös huoli siitä, ettei Länsi1-KJ enää johda, vaan vastuu delegoidaan muualle. Samainen huomio tuotiin esiin myös Keron tutkimuksen avoimissa vastauksissa: Länsi1 delegoi tilannejohtajuuden entistä useammin muille, jolloin vastuu siirtyy myös useammin henkilöille, joille se ei varsinaisesti kuulu (Kero, 2022, 30). Tutkimukseni eräässä avoimessa vastauksessa tuotiin myös esiin huomio siitä, että kenttäjohtajan tulisi tukea tilannejohtajaa.

Lienee selvää, etteivät kaikki konstaapelit ensinnäkään halua joutua tilannejohtajan asemaan. Tämä voi aiheuttaa henkilölle itselleen suurta stressiä ja epävarmuutta. Lisäksi tehtävä asettaa

henkilön kiistatta jonkinasteiseen vastuuasemaan, jopa vasten tahtoa. Toisaalta osa konstaapeleista kokee tilannejohtamisen sujuvaksi ja mielekkääksi. Se saattaa myös tukea heidän ammatillista kehittymistään.

Kun tilannejohtajuuteen liittyvälle työpaikkakoulutukselle koettiin olevan tarvetta ja tilannejohtajan tehtävään kykeneviä konstaapeleita on työvuoroissa, herää ajatus mahdollisesta kohdennetusta koulutuksesta halukkaille. Esimerkiksi halukkaita vanhempia konstaapeleita voitaisiin pyrkiä koulutamaan tilannejohtajan tehtäviin. Näin Länsi1 -kenttäjohtoalueelle saataisiin alipäälylystön lisäksi tietty määrä tilannejohtamiseen soveltuvia vanhempia konstaapeleita. Ajatuksena myös heittäisin ilmaan mahdollisen uuden partioiden alias-nimeen liittyvän tunnuksen käyttöönottoa, joka ilmaisisi partion valmiuden tilannejohtamiseen. Ongelmakohdaksi miellettiin vaikeus valita tilannejohtaja tehtävälle ja välillä se joudutaan tekemään mahdollisesti täysin sattumanvaraisesti. Partion alias-nimessä olevan tunnuksen (esimerkki: **RP516/e/T**, *T=tilannejohtaja*) perusteella kenttäjohtajalle annettaisiin paremmat valmiudet tilannejohtajan valintaan mahdollisesti täysin tuntemattoman henkilöstön joukosta Länsi1 -kenttäjohtoalueella.

Ongelmakohdiksi edellä mainittuun ratkaisuun näkisin ainakin partioiden keskinäisen työnjaon, kumpi ajaa ja kumpi toimii POKE:lla. Tilannejohtajana toimiminen saattaa olla haasteellista kuljettajan tehtävissä. Toimintatapana on usein myös, että tehtävän ensimmäisenä vastaanottaneen partion johtaja toimii tilannejohtajana. Myös partioiden alias-nimien tunnusten lisääminen saattaa olla ongelmallista, jos partiolla on useita erityistehtäviä (esimerkki: RP516/e/MSO/TANE/T). Katsoisin, että poliisilaitoksen on kuitenkin aktiivisesti etsittävä erilaisia ratkaisuja tilannejohtajan määräämisen liittyvän ongelmakohdan ratkaisemiseksi. Työturvallisuuden osioon liittyen, osaratkaisuna on toki edelleen kenttäjohtajan alaistuntemuksen parantaminen työskentelemällä ajoittain toisella alueella. On myös syytä huomioida, että nyt ongelmallisiksi mielletyt asiat saattavat hävitä itsestään henkilöstön tottuessa uuteen kenttäjohtoalueeseen uusine toimintatapoineen sekä kenttäjohtajien tutustuessa molempien alueiden henkilöstöön. Toisaalta uusilla toimintatavoilla voidaan vähentää ainakin siirtymävaiheen kitkaa.

6.5 Päivittäistoiminnan resurssit

Resurssikysymykset tuntuvat olevan poliisitoimintaan liittyen jatkuvasti läsnä ja niiden kanssa käydään pystypainia varmasti jokaisella sektorilla. Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun ainakin osittaisena ajatuksena oli tarkastella siitä saatuja resurssihyötyjä. Kokeilun aikana kuitenkin ilmeni, että etenkin Keski-Pohjanmaalla tuli ongelmia hälytyspartioiden määrän kanssa kenttäjohtajan toimiessa sieltä käsin, mahdollisesti C-valmiudessa (Kero, 2022, 26-31). Keron tutkimuksen avoimissa vastauksissa nostettiin esiin, että kenttäjohtajan ei pitäisi kuulua laskennalliseen resurssiin c-valmiudessa (Kero, 2022, 30).

Keron tutkimuksen avoimissa vastauksissa esitettiin myös perusteltu huomio resurssikysymyksiin liittyen. Aihe oli tiivistetty kommentti niin osuvasti, että lainaan sitä suoraan:

Yhdistetty kenttäjohtajuus ei kokeilumallina toteutettuna tule edesauttamaan mitään operatiivista toimintaa, mutta saattaa olla taloudellisesti hyödyllinen muutos. Se, että jokin muutos on taloudellisesti hyödyksi, mutta ei operatiivisesti hyödyksi, ei kuitenkaan tulisi olla perustelu muutokselle sillä ensisijainen tehtävä on poliisipalveluiden tarjoaminen, ei taloudellinen kannattavuus. (Kero, 2022, 30.)

Aro kysyi omassa tutkimuksessaan, oliko kenttäjohtoalueiden yhdistäminen oikea ratkaisu. Kenttäjohtajista jopa 65% vastasi sen olleen oikea ratkaisu. Vain 22% vastasi kieltävästi. (Aro, 2020, 62.) Aron tutkimus kattaa monen eri poliisilaitoksen kenttäjohtajien vastaukset, joten vastausten myönteisyyttä ei voida perustella myöskään jonkin tietyn poliisilaitoksen erityspiirteillä tai muutoksen onnistuneella läpiviennillä yhden poliisilaitoksen osalta.

Kyselytutkimukseni mukaan kenttäjohtajat kokivat lähes yksimielisesti tarvetta partioiden minimimäärän asettamiselle Länsi1 -kenttäjohtoalueella. Länsi1 -kenttäjohtoalueella koettiin RP:n vastausten mukaan tarvetta edelleen kahdelle VHS-komisariolle, kun taas KP:n vastaukset sijoittuivat jälleen lähelle neutraalia suhtautumista. Työharjoittelijana on kuitenkin vaikeaa tehdä minkäänlaista syväluotaavaa analyysiä aiheesta. Resurssikysymyksistä puhuttaessa valinta kuitenkin helposti kallistuu yhden komisarion malliin, jos kahdelle ei voida osoittaa selkeää hyötyä. Toki fyysisesti poliisiasemalla läsnä oleva komisario saattaa helpottaa monia käytännön asioita puolin ja toisin.

Partioiden jäsenten liikutteluun alueelta toiselle Länsi1 -kenttäjohtoalueella suhtauduttiin RP:llä huomattavasti KP:ta myönteisemmin. Avoimissa vastauksissa tuotiin esiin mielipide vain kokonaisen partioiden liikuttelusta. Myös Keron tutkimuksen avoimissa vastauksissa tuotiin KP:n alueen miehistöön kuuluvan henkilön toimesta esiin, että yksittäisiä konstaapeleita ei pitäisi siirtää alueiden välillä partion kasaan saamiseksi, vaan ainoastaan kokonaisia partioita (Kero, 2022, 26). Vaakakupissa tässä kysymyksessä painaa toisella puolella kokonaisen partion kasaan saaminen, jos molemmilla alueilla on pariton määrä konstaapeleita partioiden kasaan saamiseksi.

6.6 Länsi1 -kenttäjohtoalue

Kyselytutkimuksen viimeisen osion ”A” -kysymyksen mukaan Länsi1 -kenttäjohtoalue uudistusta ei nähdä niinkään mahdollisuutena Pohjanmaan poliisilaitoksen VH-sektorin kehittämisen mahdollisuutena (KP: 2,1 & RP: 2,2). Kero kysyi omassa tutkimuksessaan kysymyksen: ”*Keski- ja Rannikko-Pohjanmaan KJ-alueiden yhdistämisellä VH-sektorin toimintaa voidaan tehostaa operatiivisesta näkökulmasta*”. Keski-Pohjanmaan kenttäjohtajien vastausten keskiarvo oli tällöin 1,44, Rannikko-Pohjanmaan vastausten keskiarvo jälleen 2,2. (Kero, 2022, liite 3.) Huomio kiinnittyy taas Keski-Pohjanmaan vastausten keskiarvon nousuun (1,44->2,1). Mielenkiintoinen havainto on myös

RP:n vastausten keskiarvon pysyminen ennallaan saman suuntaisessa kysymyksessä. Huomionarvoinen havainto on, että molemmilla alueilla kaksi vastaajaa on antanut numeron 4. Muuten vastaukset sijoittuvat molemmilla alueilla numeroihin 1 ja 2.

Aro kysyi omassa tutkimuksessaan kysymyksen: ”Operatiivisesta johtamisesta tuli yhdistämisen myötä tehokkaampaa, tuloksellisempaa ja laadukkaampaa”. Kenttäjohtajien vastausten keskiarvoksi hän sai 3,3. (Aro, 2020, 46). Toki kysymys ei ole identtinen minun ja Keron tutkimusten kysymysten kanssa, mutta samansuuntainen.

6 B -kysymyksestä voidaan myös havaita mielenkiintoinen ilmiö. Kysyttäessä kenttäjohtajien halua olla mukana kehittämässä uutta kenttäjohtoaluetta, RP:n vastaukset sijoittuvat neutraalin suhtautumisen pintaan, KP:n vastaukset jäävät jopa merkittävästi sen alle. RP:n vastaukset jakautuvat lähes tasan numeroille 1-5. Sen sijaan KP:lla jopa 3 on vastannut numeron 1 eli kiinnostusta kenttäjohtoalueen kehittämiseksi ei löydy. Havainto on itse asiassa hyvinkin mielenkiintoinen. Kenttäjohtajilla, jotka ovat muutoksen kanssa varmasti eniten tekemisissä, ei ole kiinnostusta olla kehittämässä toimintaa.

Itselleni tulee mieleen parikin eri selitystä havainnolle. Vastaukset saattavat olla jonkinlainen protesti muutokselle ja ilmentää tätä kautta jonkinlaista muutosvastarintaa. Toinen vaihtoehto on vastaajien turhautuneisuus. He saattavat kokea, ettei heidän mielipiteillään ole merkitystä toiminnan kehittämisen kannalta. Tutkimukseni avoimista vastauksista löytyykin seuraavat kommentit:

C liittyy. Henkilöstöä on kuultu mutta mielipiteet eivät ole ollenkaan huomioitu. Päinvastoin.

Henkilökunta on kuultu tarpeeksi kenttäjohtokokeilussa, mutta johto ei välttämättä ole kuunnellut alaisiaan.

Viimeinen kysymykseni pureutuikin juuri yllä olevaan henkilöstön kuulemiseen. Keskiarvallisesti molempien alueiden kenttäjohtajat suhtautuvat hieman negatiivisesti henkilöstön kuulemisesta tiedusteltaessa. Täystyrmäystä ei kuitenkaan vaikuta tulevan. Jukka Keron tutkimustyöhän toki oli itsessään henkilöstön kuulemista.

6.7 Yhteenveto

Kokonaisuutena tutkimuksen toteuttaminen onnistui suunnitelmien mukaan. Ennako-odotukset ylittänyt kyselyn vastausprosentti edesauttoi merkittävästi vastausten yleistävyyttä. Tutkimuksen tarkoituksena oli havainnoida kenttäjohtamisen haasteita Länsi1 -kenttäjohtoalueella ja tuoda esiin mahdollisia ongelmanratkaisukeinoja havaittuihin ongelmiin. Mielestäni nämä tavoitteet täyttyivät edellisissä kappaleissa, aihealueittain.

Tutkimus itsessään tarjosi mielenkiintoisia huomioita, joista ensimmäisenä nostan esille Keski-Pohjanmaan vastauksista ilmenevien asenteiden muuttumisen. Kysyin tutkimuksessani useamman saman tai samantyyllisen kysymyksen Jukka Keron tutkimuksen kyselyn kanssa. Tarkoituksena oli tarkastella mahdollisia muutoksia vastauksien keskiarvoissa. Rannikko-Pohjanmaan kenttäjohtajat tarjosivat hyvin samankaltaiset vastaukset näissä kahdessa tutkimuksessa. Sen sijaan Keski-Pohjanmaan vastausten keskiarvoissa oli paikoittain suuri nousu positiivisen suuntaan.

Vastauksissa toinen huomio kiinnittyi osassa kysymyksistä vastaajien käyttämiin vastausnumeroihin. Usein Rannikko-Pohjanmaan vastauksissa oltiin yleisesti ja yhteisesti jotain mieltä, mutta Keski-Pohjanmaalla vastaukset jakautuivat välillä jopa ääripäästä toiseen. Vaikea sanoa, johtuuko tämä kenttäjohtajien ammattitaidon eroista vai esimerkiksi kyselyyn asennoitumisen eroista.

Yleisesti näkisin, että Länsi1 -kenttäjohtoalueeseen liittyy vielä jonkin verran myös luonnollista muutosvastarintaa. Kenttäjohtajat ovat tottuneet tiettyihin toimintatapoihin, joita nyt joudutaan muokkaamaan. Toisaalta toimintatavat ovat vaikuttaneet erittäinkin toimivilta ja kenttäjohtajat ovat mielestäni olleet hyvin kärryillä tapahtumista omalla alueellaan näillä vanhoilla kenttäjohtoalueilla.

Eräs huomio kiinnittyi kiistatta jo Keron tutkimuksessa esiin tuotuun kenttäjohtajan ja ryhmänjohtajan tehtävien erottamiseen. Muun muassa Oulussa on kokeilussa päätoimisen kenttäjohtamisen malli (Marttila, Pyörälä, 2023). En tässä tutkimuksessa pureudu aiheeseen syvemmin, enkä koe omaavani siihen riittävää tietotaitoa, mutta ajatuksen tasolla sen voisi kuvitella korjaavan tiettyjä nykyisellä mallilla havaittuja ongelmia. Kysymys tässäkin toki liittyy rahaan: onko uusi malli merkittävästi halvempi vanhaan verrattuna, että muutos on mielekästä toteuttaa. Toiselta kantilta katsottuna Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kenttäjohtoalueet ovat valtakunnallisesti pieniä ja ”rauhallisia”, jolloin yhdistämiselle voidaan saada tätä kautta perustetta.

Muutosta toteuttaessa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota riittävästi kenttäjohtajien ajatuksiin ja kokemuksiin ja pyrittävä viemään muutosta yhdessä läpi. Muutoksen onnistumisen voidaan katsoa heikentyvän huomattavasti, jos alipäällystä ei saada prosessiin mukaan. Kuten aiemmin mainittua, rahan ei pitäisi olla ainoa peruste operatiivisen poliisitoiminnan muutoksille. Toisaalta Poliisin on kuitenkin pelattava niillä rahoilla, mitä sille annetaan, joten sillä lienee kuitenkin aina vähintään jonkinasteinen merkitys.

6.8 Jatkotutkimusaiheista

Länsi1 -kenttäjohtoalue uudistus on tätä kirjoittaessani poliisilaitoksen suunnitelmissa, mutta sitä ei ymmärtääkseni aktiivisesti ajeta sisään vielä. Myöhemmin, mahdollisen uudistuksen toteuttamisen jälkeen, olisi mielenkiintoista tutkia siihen liittyvää muutosta, muutosvastarintaa ja muutosjohtamista ylipäättään. Tästä saatua tietoa voisi verrata esimerkiksi Ari Aron tutkimuksessa saatuun tietoon muutosjohtamisen osalta.

Myös mahdollisesti toteutettava ryhmänjohtajien ja kenttäjohtajien tehtävien eriyttäminen olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe liittyen Pohjanmaan poliisilaitokseen.

LÄHTEET

Aro, Ari 2020: Kenttäjohtoalueiden yhdistämisen perusteet ja sillä saavutettu hyöty. YAMK-opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2023: Poliisi (AMK) -opinnäytetyön ohje. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu, POL-2023-106468.

Heikkilä, Tarja: 2014: Tilastollinen tutkimus. 9. Edita Publishing Oy, Helsinki. (<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>)

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010: Tutki ja kirjoita. Helsinki, Tammi.

Kero, Jukka 2022: Pohjanmaan poliisilaitoksen kenttäjohtoalue- kokeilu 2021-2022. YAMK-opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu.

Kuukka, Antton 2021: Katsaus poliisin operatiiviseen kenttätoimintaan ja sen koulutukseen. AMK-opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu

Kuusisto, R. 2005. Liikenne- ja viestintäministeriö. Tilannekuvasta täsmäjohtamiseen. Viitattu 11.10.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78700/Julkaisu_81_2005.pdf?sequence=1

[Maanmittauslaitos. 1.1.2021. Viitattu 2.11.2023: Pinta-alat kunnittain \(Excel\) 1.1.2021](#)

Marttila, Arttu & Pyörälä, Ville 2023: Päätoiminen kenttäjohtaminen Oulun poliisilaitoksella. AMK-opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu.

Tilastokeskus.fi: luettu 2.11.2023. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vamuu/statfin_vamuu_pxt_11lj.px/

Valtioneuvoston asetus poliisista (19.12.2013/1080)

Valtioneuvosto. (2012). Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Tutkimuseettiset periaatteet ja käytännöt Suomessa. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

YETTS (2003): Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia. Valtioneuvoston periaatepäätös 27.11.2003.

www.wikipedia.fi : Likert-asteikko (luettu 3.9.2023)

LIITE 1

KYSELYTUTKIMUKSEN KYSYMYSRUNKO

1. Työturvallisuus:

- A) Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana partioiden työturvallisuus parani
- B) Kenttäjohtajana tunsin kaikki partioiden jäsenet
- C) Partioiden tunteminen ja heidän osaamisensa tunnistaminen parantaa työturvallisuutta kenttäjohtajan näkökulmasta
- D) Tukipartion tarpeen tunnistaminen vaikeutui kokeilun aikana
- E) Länsi1 -kenttäjohtoalueella partioiden vastuu oma-aloitteisesta tehtävään liittymisestä tukipartion roolissa kasvoi
- F) Länsi1 -kenttäjohtoalueella myös muun alipäällystön ja partionjohtajien tulee kiinnittää huomiota ennakoivan tukipartion liittämisestä tehtävään
- G) Olin tietoinen kenttäjohtajana toisella kenttäjohtoalueella toimivien partioiden toiminnasta
- H) (Vapaaehtoinen avoin kenttä)

2. Tilannekuva:

- A) Kenttäjohtoaluekokeilu vaikutti positiivisesti tilannekuvan ylläpitämiseen kenttäjohtajan näkökulmasta
- B) Paikallistuntemuksen puute vaikeuttaa tilannekuvan ylläpitämistä
- C) Kenttäjohtajan tulisi siirtyä Länsi1 -kenttäjohtoalueella johtamaan toimintaa enemmän poliisilaitoksen sisätiloista käsin

- D) Esimerkiksi Vaasassa työskentelevän kenttäjohtajan tulisi tehdä satunnaisia työvuoroja myös Kokkolassa paikallistuntemuksen ja henkilöstöön tutustumisen parantamiseksi
- E) Länsi1 -kenttäjohtoalueeseen siirryttäessä kenttäjohtajalla olisi hyvä olla vakituinen partio-kaveri
- F) Siirryttäessä Länsi1 -kenttäjohtoalueeseen sekä Rannikko-Pohjanmaan että Keski-Pohjanmaan alueella on oltava vähintään yksi kenttäjohtolisenssin omaava henkilö
- G) (Vapaaehtoinen avoin kenttä)

3. Radioliikenne:

- A) Länsi1 -kenttäjohtoaluekokeilun aikana radioliikenne oli ajoittain ruuhkautunut
- B) Länsi1 -kenttäjohtoalueella tulisi olla edelleen Rannikko-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan omat päivittäistoiminnan kanavat, joita kenttäjohtaja seuraa
- C) Kenttäjohtajana en kokenut haasteelliseksi seurata radioliikennettä
- D) (Vapaaehtoinen avoin kenttä)

4. Tilannejohtaminen:

- A) Tilannejohtajan määrääminen oli ajoittain vaikeaa Länsi1 -kenttäjohtoalueella
- B) Kenttäjohtajan tulisi itse välttää ottamasta tilannejohtajuutta
- C) Länsi1 -kenttäjohtoalueeseen siirryttäessä vanhemmat konstaapelit joutuvat ottamaan enemmän vastuuta kenttäjohtamisesta
- D) Partioiden valmiuksia tilannejohtajuuteen tulisi kehittää koulutuksien ja harjoitusten avulla
- E) (Vapaaehtoinen avoin kenttä)

5. Päivittäistoiminnan resurssit:

- A) Siirryttäessä Länsi1 -kenttäjohtoalueeseen olisi määritettävä partioiden minimimäärät kenttäjohtoalueella
- B) Länsi1 -kenttäjohtoalueella tulisi olla jatkossakin kaksi VHS-komisariota
- C) Tulisiko Länsi1 -kenttäjohtoalueen sisällä partioiden jäseniä liikuttaa kenttäjohtoalueelta toiselle paikallistuntemuksen ja henkilöstön tuntemisen parantamiseksi
- D) Siirrettiinkö resursseja kenttäjohtoalueelta toiselle tarvittaessa yleisjohtajien toimesta kokeilun aikana?
- E) (Vapaaehtoinen avoin kenttä)

6. Länsi1 -kenttäjohtoalue:

- A) Koen Länsi1 -kenttäjohtoalueen olevan mahdollisuus Pohjanmaan poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoiminnan kehittämisen kannalta
- B) Haluan olla mukana kehittämässä uutta kenttäjohtoaluetta
- C) Pohjanmaan poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoiminnan henkilöstöä on kuultu tarpeeksi kenttäjohtoaluekokeiluun liittyen
- D) (Vapaaehtoinen avoin kenttä)